

**T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERBAA (TOKAT)'DA ETNOBOTANİK BİR ARAŞTIRMA

Adem ÖZDEMİR

BİYOLOJİ ANABİLİM DALI

**ŞANLIURFA
2019**

**T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERBAA (TOKAT)'DA ETNOBOTANİK BİR ARAŞTIRMA

Adem ÖZDEMİR

BİYOLOJİ ANABİLİM DALI

**ŞANLIURFA
2019**

Prof. Dr. Ömer Faruk KAYA danışmanlığında Adem ÖZDEMİR'in hazırladığı “**Erbaa (Tokat)’da Etnobotanik Bir Araştırma**” konulu bu çalışma 21/06/2019 tarihinde aşağıdaki jüriler tarafından oy birliği ile Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

İmza

Danışman : Prof. Dr. Ömer Faruk KAYA .....

Üye : Doç. Dr. Abdulcenap CEVHERİ .....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Hatice TOSYAGÜLÜ ÇELİK .....

Bu tezin Biyoloji Anabilim Dalında Yapıldığını ve Enstitümüz Kurallarına Göre Düzenlendiğini Onaylıyorum.

Doç. Dr. İsmail HİLALİ
Enstitü Müdürü

Bu çalışma HÜBAK Tarafından Desteklenmiştir.
Proje no: 18035

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanundaki hükümlere tabidir.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	iv
ÇİZELGELER DİZİNİ	v
SİMGELER DİZİNİ.....	vi
1. GİRİŞ	1
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR.....	5
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	10
4. ARAŞTIRMA BULGULAR ve TARTIŞMA.....	13
4.1. Araştırma Alanının Genel Özellikleri	13
4.2. Araştırma Alanının Tarihi	14
4.3. Araştırma Alanındaki Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri.....	15
5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER.....	83
KAYNAKLAR	88
ÖZGEÇMİŞ	90
EKLER.....	91

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ERBAA (TOKAT)'DA ETNODOTANİK BİR ARAŞTIRMA

Adem ÖZDEMİR

Harran Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Biyoloji Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ömer Faruk KAYA

Yıl: 2019, Sayfa: 92

Bu çalışmanın amacı; Tokat ilinin Erbaa ilçesinde yaşayan halkın geleneksel olarak kullanmakta olduğu bitkileri belirlemek ve bu bitkilerin kullanım çeşitliliğini saptayıp, etnobotanik açıdan önemini ortaya koymaktır. Yapılan bu etnobotanik çalışma sonucunda 55 familya ve 109 cinse bağlı 139 (85 tür, 30 alttür ve 24 varyete) takson tespit edilmiştir. Bu taksonlar; Mycophyta aleminden Ascomycota divizyonu (2 takson) ve Basidiomycota divizyonu (1 takson) ile Plantae aleminden Spermatophyta divizyonunun Gymnospermae (3 takson) ve Angiospermae (133 takson) alt divizyonuna aittir. En fazla takson içeren familyalar sırasıyla Asteraceae (15), Rosaceae (15), Fabaceae (15) ve Lamiaceae (8) iken cinsler açısından ise *Trifolium* L. (7), *Vicia* L. (4), *Rumex* L. (2), ve *Cerasus* Mill. (2)'dir. Taksonlar fitocoğrafik bölgeleri açısından ise Avrupa-Sibirya (18), Akdeniz (9), İran-Turan (4), Doğu Akdeniz (4) elementleri ve bilinmeyenler (102) olarak sıralanmıştır. Taksonların 46'sı fanerofit, 43'ü hemikriptofit, 35'ü terofit, 11'i geofit, 1'i kamefit ve 2'si mantar ve 1'i likendir. Taksonları kullanım amaçları bakımından değerlendirdiğimizde; 57 tanesinin tıbbi, 51 tanesinin gıda, 19 tanesinin yem, 10 tanesinin yakacak, 7 tanesinin baharat, 7 tanesinin süs, 6 tanesinin yapı malzemesi, 5 tanesinin ev eşyası, 4 tanesinin nazar, 4 tanesinin kovucu, 3 tanesinin boya, 1 tanesinin oyuncak, 1 tanesinin koku, 1 tanesinin koruyucu, 1 tanesinin temizleyici, 1 tanesinin inanç, 1 tanesinin ise tutkal amaçlı olarak halk tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca 11 taksonun herhangi bir kullanımı olmayıp, sadece halk tarafından isim olarak bilinmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Etnobotanik, yerel isim, Erbaa, Tokat, Türkiye

ABSTRACT

MSc Thesis

AN ETHNOBOTANICAL RESEARCH IN ERBAA (TOKAT)

Adem ÖZDEMİR

Harran University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Biology

Supervisor: Prof. Dr. Ömer Faruk KAYA
Year: 2019, Page: 92

The aim of this study is to determine the plants traditionally used by the people living in Erbaa district of Tokat province and the diversity of usage of these plants and to show the importance of their ethnobotanical features. As a result of this ethnobotanical study, 139 taxa and 109 genera belonging to 55 families (85 species, 30 subspecies and 24 varieties) were identified. 2 of these taxa belong to Mycophyta kingdom, Ascomycota divisio, 1 of the taxa belongs to Basidiomycota divisio; the other taxa belong to Plantae kingdom, Spermatophyta divisio, Gymnospermae (3 taxa) and Angiospermae (133 taxa) subdivisio. By the number of taxa they contain, the top families in the area are; Asteraceae (15), Rosaceae (15), Fabaceae (15) and Lamiaceae (8). By the number of species they contain, the top species in the area are; *Trifolium* L. (7), *Vicia* L. (4), *Rumex* L. (2), and *Cerasus* Mill. (2). In terms of phytogeographical regions, taxa are listed as Euro-Siberian elements (18 taxa), Mediterranean elements (9 taxa), Irano-Turanian elements (4 taxa), Eastern Mediterranean elements (4 taxa) and unknowns (102 taxa). 46 of the taxa are phanerophytes, 43 are hemicryptophytes, 35 are therophytes, 11 are geophytes, 1 is chamaephyte and 2 are fungus and 1 is lichen. We evaluated the taxa determined from the study field in terms of usage purposes; 57 of them are used for medicine, 51 of them are used for food, 19 of them are used for fodder, 10 of them are used for fuel, 7 of them are used for spice, 7 of them are used for ornament, 6 of them are used for building material, 5 of them are used for household goods, 4 of them are used for amulet, 4 of them are used for repellent, 3 of them are used for paint, 1 of them is used for toy and 1 of them is used for glue by the local people. Also, 11 taxa have no use and are only known with their names by the locals.

KEY WORDS: Ethnobotany, vernacular name, Erbaa, Tokat, Turkey

TEŞEKKÜR

Tezimin her aŐamasında bilgi ve tecrübeleriyle destek olan ve yardımlarını hiç esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Ömer Faruk KAYA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yabancı kaynakların çevirilerini yapan ve tez yazım aŐamasında büyük yardımını gördüğüm Dr. Öğretim Üyesi Hatice TOSYAGÜLÜ ÇELİK'e ayrıca teşekkür ederim. Yine tez yazım aŐamasında büyük yardımlarını gördüğüm Öğr. Gör. İbrahim Hakkı ARSLAN ve Yüksek Lisans öğrencisi Salih BOZANCI'ya şükranlarımı sunuyorum. Çalışma sırasında bizleri evlerine kabul eden ve misafirperverlikler gösteren tüm kaynak kişilere de ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Bu çalışmanın gerçekleşmesinde maddi destek sağlayan Harran Üniversitesi Bilimsel Araştırma Komisyonu (Proje No: 18035)'na katkılarından dolayı teşekkür ederim.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 4.1. Erbaa'nın coğrafik haritası.....	13
Şekil 5.1. Tespit edilen en fazla taksona sahip familyalar.....	83
Şekil 5.2. Taksonların fitocoğrafik bölgelere göre yüzde olarak dağılımı	84
Şekil 5.3. Tespit edilen taksonların yüzde olarak hayat formları dağılımı	85
Şekil 5.4. Tespit edilen taksonların etnobotanik açıdan yöresel kullanım bilgileri	86

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa No
Çizelge 3.1. Kaynak kişi listesi	11

SİMGELER DİZİNİ

Ph	Fanerofitler
Ch	Kamefitler
H	Hemikriptofitler
G	Geofit
Th	Terofitler
*	Kültür bitkisi
●	Endemik

1. GİRİŞ

Bitkiler, yalnızca bütün ekosistemlerin en temel unsurları değil aynı zamanda bütün insan topluluklarının işleyişi için de gereklidir (Andel, 2016).

Tarihin en eski çağlarından beri, dünyanın hemen her yerinde, insanların bitkilere olan ilgisi daha çok faydalanma yönünden olmuş, hangi bitkilerin besin maddesi olabileceği, hangilerinin tıbbi ve zehirli oldukları, hangi ağaçların odununun inşaatta veya silahların yapılmasına elverişli olduğunu öğrenmişlerdir. Bu ilk devirlerde insanın aklını kullanmasından daha çok, içgüdüleri etkili olmuştur. Nasıl ki, bugün bir hayvan, kendisi için yararlı otu seçerse, ilk devirlerde insanlarda, bitkilerden yararlı olup olmayanları, zararlı veya zararsız olanları, zehirli veya zehirsiz olanları ayırt etmeğe ve öğrenmeye çalışmışlardır. (Karamanoğlu, 1977).

Orta Avrupa'da M.Ö. V. asırda buğday ve arpa kültürünün yapıldığı tespit edilmiştir. Sümerlerin de, Hurma yetiştirdikleri, soğan, arpa ve susam ektikleri, bugün net olarak bilinen bir gerçektir. Çin İmparatoru Chen-Nung'un (M.Ö. 2700) zamanında, her yıl pirinç, soğan ve buğday ekiminde merasim yapıldığı bilinmektedir (Karamanoğlu, 1977).

İnsanlar, yazıyı öğrenir öğrenmez bitki kullanımlarını belgelemeye başlamışlardır. 1890 yılında El-Lahun'da (Mısır) bulunan, M.Ö. yaklaşık 1800 yıllarına tarihlenen Kahun jinekoloji papirüsü, insanlık tarihinde bilinen en eski tıp metnidir. Bu papirüs parçası, kadın sağlığı ile ilgili 35 ayrı paragraf içermektedir. Jinekolojik hastalıkları, doğurganlığı, gebeliği ve gebelikten korunmayı açıklar ve keçiboynuzu meyveleri (*Ceratonia siliqua*) gibi şifalı bitkilerle yapılan çeşitli tarifleri listeler (Andel, 2016).

Uygurluk ilerledikçe, insanlar bitkiler ile yalnızca faydalanma yönden ilgilenmemişler, aynı zamanda manevi açıdan onlara anlamlar da katmışlardır. Örneğin bazı kavimler, bir kısım bitkileri, özellikle bazı ağaçları mukaddes olarak tanımışlar ve onlara yaratıcı gibi tapmışlardır (Karamanoğlu, 1977).

Bitki-insan ilişkisinde rol alan bitkiler hakkında deneme yanılma yoluyla elde edilen bilgiler ister sözlü ister yazılı, nesilden nesile aktararak gelenekselleşmiş ve halk kültürünün bir parçasını oluşturmuştur (Polat ve ark., 2012).

Etnobilim terimi, etnoloji ve bilim kelimelerinin kombinasyonundan köken alır. Yerel topluluğun bilgi ve uygulamalarına dayanan, etnoastronomi, etnoekoloji, etnobotanik, ethnotıp, etnofarmakoloji, etnozoooloji, etnoagronomi ve ilgili diğer disiplinleri de içeren farklı bilim dallarında kullanılmıştır (Eldeen ve ark., 2016).

Bu bilim dallarından biri olan etnobotanik, Grekçe halk anlamına gelen “ethnos” ile bitki anlamına gelen “botane” veya “botanikos” sözcüklerinden oluşmuş olup, geleneksel bitki-insan ilişkisini incelemektedir (Polat ve ark., 2012).

Etnobotanik teriminin ilk tanımı, 1896'da Amerikan botanikçi John William Harshberger tarafından "ilkel ve aborjin insanlar tarafından bitki kullanımının incelenmesi" olarak verilmiştir.

"Etnobotanik" terimi nispeten yeni bir kavram olabilir, fakat faydalı bitkilerin incelenmesi belki de Dünya'daki en eski bilimdir (Andel, 2016).

Etnobotanik terimi ilk kez kullandığından beri çok yönlü doğası sayesinde amaç, yöntem ve tanımı pek çok değişikliğe uğramıştır. Botanik, ekoloji ve antropoloji gibi pek çok bilim dalını kapsamaması ve bu disiplinlerin farklı paradigma ve teknikler kullanması etnobotanik araştırmalarda önemli zorluklar ortaya çıkarmaktadır (Medeiros ve ark., 2011).

Yıllar boyunca etnobotanik çalışmaların metot ve amaçları hakkında yapılan tartışmalar doğal olarak bu alandaki çalışma perspektifini de değiştirmiştir. 19. yy. sonlarından 20. yy. ortalarına kadar etnobotanistler, bir bölgedeki bitkilerin kullanımlarını ve genel isimlerini kaydetmeye yoğunlaştılar. 1950'lerden 1980'lere kadar bilişsel ve sınıflandırıcı yaklaşım ile belli bir bölge halkının çevrelerindeki

bitkileri nasıl sınıflayıp, düzenlediği üzerine yoğunlaştılar. 1980'lerden sonra ise etnobotanik araştırmaların odak noktasını ekolojik araçlar, teknikler ve istatistikî ölçümleri de içeren sosyo-ekolojik görüşler almıştır (Medeiros ve ark., 2011).

Birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan Anadolu, kültürel zenginliği ve zengin floristik yapısı bakımından etnobotanik çalışmalar için oldukça zengin bir araştırma ortamı oluşturmaktadır. Anadolu insanların bitkilerle yakın ilişki kurduğu ve başta gıda, tıbbi, yakacak, barınak, boya vb. alanlar olmak üzere çeşitli alanlarda faydalandığı bir coğrafyadır. İlk etnobotanik araştırmalar yoğunlukla sağaltımda kullanılan bitkiler üzerine yapılmıştır. Son 30 yılda etnobotanik alanıyla ilgilenen bilim adamlarının sayısındaki artış alanda yapılan çalışmalara çeşitlilik kazandırmıştır. Günümüzde etnobotanik çalışmalar tıbbi bitkiler dışında, gıda, el sanatları, yakacak, hayvan yemi, veterinerlik, süs, boya vb. alanlarda yoğunlaşmaktadır (Polat ve ark., 2012).

Anadolu tıbbi bitkileri üzerindeki ilk araştırmalar 19.yüzyılın ortalarından itibaren Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane (École Impériale de Médecine de Constantinople) hocaları tarafından başlatılmıştır. (Baytop, 1984).

Anadolu'da tıbbi bitkilerle ilgili bilgilerimizin kaynakları ise çok eski tarihlere dayanmaktadır. Örneğin Hititler döneminde Anadolu'da haşhaş başı, safran gibi bazı bitkisel drogların elde edilip dış ülkelere satıldığı bilinmektedir. İstanköy (Kos) adasında yaşamış olan Hipokrat (M.Ö. 460-377)'tan aldığı bilgilerle mesleğe başlayan Galenos ve M.S. 1. yüzyılda Anadolu'da yaşamış olan Dioscorides'in eserlerinde yer alan bazı bitkiler ve kullanılışlarına bugün de rastlanılmaktadır (Polat ve ark., 2012).

Günümüzde Anadolu'daki bitkilerin hangi amaçlar için kullanıldığının tespitine yönelik etnobotanik araştırmalar yoğun bir şekilde devam etmektedir. Bu amaçla bazen bir yöredeki tüm bitki kullanımlarının tespiti, bazen de sadece tıbbi ve aromatik bitkileri veya odunlu bitkileri esas alan etnobotanik araştırmalar da yapılmaktadır.

Bu etnobotanik çalışma ile Tokat ilinin Erbaa ilçesinde yaşayan yöre halkının, bitkilerin kullanımını hakkında atalarının yüzyıllardır süregelen deneyim ve tecrübeleri ile elde ettikleri bilgiler kayıt altına alınmaya çalışılmıştır. Elde edilen veriler hem gelecek nesillerin hem de bu konuda çalışma yapacak olan araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Etnobotanik çalışmalar açısından çalışma alanının bulunduğu Tokat ili ile beraber komşu illeri (Amasya, Çorum, Ordu, Samsun, Sivas ve Yozgat) dikkate alınarak literatür taraması yapılmıştır. Bu çalışmaları değerlendirecek olursak;

Alpınar (1979) tarafından Amasya ilinde yapılan araştırma aynı zamanda çalışma alanının da bulunduğu yörede yapılan ilk çalışmalardan biridir. Yerli ve tıbbi bitkileri saptamak amacı ile yapılan inceleme gezileri neticesinde 111 taksonun yöresel adı tespit edilmiştir. Bunlardan 36 tanesinin yerel kullanımını da anlatılmıştır.

Cansaran ve Kaya (2006) tarafından Amasya Merkez İlçe, Bağlarüstü, Boğaköy ve Vermiş Köyleri ile Yassıçal ve Ziyaret beldelerinde yapılan etnobotanik çalışmada toplanan 350 bitki örneğinin değerlendirilmesi ile 72'si Türkiye'ye endemik olmak üzere toplam 257 takson belirlenmiştir. Bunlardan 127 gıda, 93 ilaç, 12 yakacak, 16 yem, 60 el sanatları alanındaki kullanımını yanı sıra 49 bitki türünün de farklı alanlarda yararlı oldukları saptanmıştır. Alandan farklı bitki kullanımına ilişkin 407 kullanım biçimi (reçetesi) derlenmiştir. Ayrıca kullanımları saptanamayan ancak yerel adları tespit edilen 21 bitki de genel bitki listesine eklenmiştir.

Ezer ve Mumcu-Arısan (2006) tarafından Merzifon (Amasya)'da yapılan etnobotanik çalışmada 35 bitki ve 4 hayvan türü ile 3 hayvansal ve 1 inorganik kaynağın çeşitli şekillerde halk ilacı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada, kullanılan halk ilaçlarının yöresel adları, tedavide kullanılan kısımları, hazırlanış şekli, geleneksel kullanımı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bitkisel halk ilaçlarının en çok sindirim sistemi hastalıkları ile kalp ve dolaşım sistemi bozukluklarına karşı kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca bu çalışmada Türkiye'de daha önce yayınlanmış çalışmalarda belirlenmemiş olan 4 türe ait yeni yöresel ad ve 6 bitkiye ait farklı kullanılışları da tespit edilmiştir. Ayrıca ilk defa bu çalışmada *Scorzonera eriphora* DC. ve *Beta trigyna* Waldst & Kit. bitkilerinin Türkiye'de halk ilacı olarak kullanıldığı bulunmuştur.

Türkan ve arkadaşları (2006) tarafından Ordu ilinde gerçekleştirilen etnobotanik çalışmada besin ve halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmıştır. Araştırma sonucunda 18 familyaya ait 35 türün Latince adları, yöresel adları, kullanılan kısımları ve kullanım amaçları ile birlikte listelenmiştir. Çalışılan bitkilerden 14'ü halk tarafından sebze, meyve ve çay olarak kullanılmaktadır. Halk zehirli olarak bilinen bazı bitkileri de sebze olarak tüketmektedir.

Özbucak ve arkadaşları (2006); Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde yabani yenilebilir bitkilerin tespit edilmesi amacıyla yapılan çalışmada 26 familyaya ait 52 bitki tespit edilmiştir. Lamiaceae familyası 10 takson ile ilk sırada yer almıştır. Bu familyayı sırasıyla Asteraceae (5 takson), Apiaceae ve Boraginaceae (4 takson), Liliaceae (3 takson), Orchidaceae ve Polygonaceae (2 takson) familyaları takip etmiştir.

Cansaran ve arkadaşları (2007) tarafından Ovabaşı, Akpınar, Güllüce ve Köşeler köyleri (Gümüşhacıköy/Amasya) arasında kalan bölgenin etnobotanik özelliklerinin tespiti için yapılan çalışmada 10'u Türkiye'ye endemik, toplam 106 takson belirlenmiştir. Bu taksonlardan 59 taksonun gıda, 14 taksonun tıbbi, 20 taksonun el sanatları, 7 taksonun yem ve 6 taksonun yakacak olarak ve 18 taksonun ise farklı amaçlarla kullanıldığı tespit edilmiştir. Alandan; farklı bitki kullanımlarına ilişkin 136 kullanım biçimi (reçetesi) derlenmiştir. Ayrıca "kullanımları saptanamayan ancak yerel adları tespit edilen" 8 bitki de genel bitki listesine eklenmiştir.

Savran ve arkadaşlarının (2008), Gemerek (Sivas) ve çevresinde yaptığı etnobotanik çalışmada tıbbi amaç için ve gıda olarak kullanılan 30 bitki tespit edilmiştir. Yörede 27 hastalığa karşı bu 30 bitkinin değişik şekillerde kullanıldığı belirlenmiştir.

Yüzbaşıoğlu (2010) tarafından Tokat iline bağlı Reşadiye ilçesinde gerçekleştirilen etnobotanik çalışmada 44 familyaya ait 85 bitki taksonu belirlenmiş olup, bu bitkilerden 11 takson halk ilacı-tıbbi, 39 takson gıda, 17 takson hem tıbbi hem

de gıda, 2 takson süs ve 16 takson da diğer amaçlarla kullanıldığı saptanmıştır.

Doğan (2011) tarafından yapılan çalışmada Samsun iline bağlı Vezirköprü ve Havza ağızlarında kullanılan yabancı bitki adları tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Türkçede nesne, varlık ve kavramların adlandırılmasında hangi unsurların belirleyici olduğunu ortaya koyabilecek niteliktedir.

Kurnaz-Karagöz (2013) tarafından Sivas iline bağlı Suşehri ilçesinde yapılan çalışmada yörede etnobotanik kullanımı olan 125 takson tespit edilmiş olup, bu bitkilerin en fazla kullanım alanları tıbbi (68), gıda (63), hayvansal gıda (28), eşya (19), süs (5) ve diğer kullanım (10) olarak belirlenmiştir.

Han ve Bulut (2015) tarafından Yozgat'ın Kadışehri ilçesinde halk tarafından tıbbi amaçla kullanılan bitkilerin tespiti için yapılan çalışmada 56 takson değerlendirilmiştir. Bunların 48 tanesi doğal, 8 tanesi ile kültür bitkisidir. Tıbbi açıdan en yaygın kullanılan familyalar sırasıyla Rosaceae (%12.5), Lamiaceae (%8.9) ve Asteraceae (%7.1)'dir. Bu tıbbi bitkiler genel olarak kaynatılarak kullanılmaktadır. Kültürel önem indeksine göre bitkiler *Cydonia oblonga* (0.77), *Ecballium elaterium* (0.66), *Urtica urens* (0.66), *Vitis vinifera* (0.66), *Plantago lanceolata* (0.65), *Plantago major* subsp. *major* (0.65) ve *Rosa canina* (0.62) şeklinde sıralanmıştır. Bu çalışmada ayrıca daha önce tıbbi özellikleri rapor edilmemiş olan *Astragalus noaeanus*, *Populus×canescens* ve *Salvia cyanescens* türleri de belirlenmiştir.

Gül ve Seçkin Dinler (2016) tarafından Kumru (Ordu) yöresinde doğal olarak yetişen bazı tıbbi ve aromatik bitkilerin tespiti için yapılan araştırma kırsal kesimde yaşayan halk, ilçede bulunan semt pazarında yöresel ürün satan vatandaşlar ve aktarlarla yapılan anketler ile bölgede gerçekleştirilen arazi çalışmalarını içermektedir. Çalışma sonucunda 54 adet tıbbi ve aromatik bitki tespit edilmiş olup; bunlardan 35 tanesinin ilaç, 9 tanesinin sebze, 6 tanesinin meyve ve 4 tanesinin baharat olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

Demir ve arkadaşları (2017) tarafından Samsun'un Salıpazarı ilçesinde yayılış

gösteren doğal bitkiler üzerinde yapılan araştırmada bu bitkilerin yerel isimleri, kullanılan kısımları ve kullanım amaçları tespit edilmiştir. Sonuç olarak 12 familyaya ait yiyecek olarak kullanılan 14 yabancı bitki türü tespit edilmiştir.

Hakverdi ve Yiğit (2017), Yozgat ili Akdağmadeni ilçesinde halk tarafından tıbbi ve aromatik amaçla kullanılan bitkileri tespit edebilmek için 6 köyü (Çulhalı, Üçkaraağaç, Başçatak, Akçakışla, Bozhöyük ve Tekkegüneyi) kapsayan çalışmada 20 familyaya ait 25 tür tespit edilmiş olup, bu bitkilerin familyaları, bilimsel adları, yöresel adları, kullanılan kısımları ve kullanım alanları tanıtılmıştır.

Kahveci ve arkadaşlarının (2017) Tokat (Merkez), Erbaa, Turhal, Niksar ve Zile ilçelerinde ağaç işleri atölyelerinde, ahşap malzemeleri üretip satan atölyelerde, odun pazarlarında, el sanatı ile uğraşan dükkânlarda kullanılan ve satılan bazı odunsu bitkileri üzerinde yaptıkları etnobotanik çalışmada Tokat merkezde 8 familyaya ait 9 cins ve 11 takson, Erbaa'da 6 familyaya ait 8 cins ve 8 takson, Turhal'da 4 familyaya ait 5 cins ve 6 takson, Niksar'da 8 familyaya ait 12 cins ve 15 takson ve Zile'de 5 familyaya ait 6 cins ve 8 takson belirlenmiştir. Bu bitki türlerinden elde edilen ürünlerin mobilya, süs eşyası, hediyelik eşya, kişisel bakım eşyası (tarak), mutfak işleri (bıçak sapı, ekmek tahtası, oklava vb.), tarım işleri (tırmık, kazma, kürek sapı vb.), müzik aleti (ney, zurna, saz, kaval) ve oyuncak amaçlı kullanıldığı tespit edilmiştir.

Akbulut ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan çalışma Çorum ilinde geleneksel olarak hastalıkların tedavisi için kullanılan bazı bitkilerin kullanım amaçları ve şekillerinin belirlenmesini hedeflemiştir. Bu amaçla Oğuzlar ilçesine bağlı Derinöz, Ağaçcamı ve Şaphane köyleri, Dodurga ilçesine bağlı Kuyucak köyü, İskilip ilçesine bağlı Kutluözü köyü, Osmancık ilçesine bağlı Durucasu ve Güvercinlik köylerinde 45 kişi ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Çalışma sonucunda 14 familyaya ait 18 takson tespit edilmiştir. Bu taksonlar şunlardır; *Elaeagnus angustifolia* (Elaeagnaceae), *Equisetum ramosissimum* (Equisetaceae), *Carlina oligocephala* var. *oligocephala* (Asteraceae), *Chondrilla juncea* (Asteraceae), *Aesculus hippocastanum* (Sapindaceae), *Prunus spinosa* (Rosaceae), *Pyrus elaeagnifolia* (Rosaceae), *Rubus canescens* var. *canescens* (Rosaceae), *Pinus nigra*

(Pinaceae), *Brassica oleracea* (Brassicaceae), *Malva sylvestris* (Malvaceae), *Astragalus sp.* (Fabaceae), *Colutea cilicica* (Fabaceae), *Cucumis sativus* (Cucurbitaceae), *Allium cepa* (Amaryllidaceae), *Juglans regia* (Juglandaceae), *Vitis vinifera* (Vitaceae) ve *Quercus robur* (Fagaceae).

Aydın ve Yeşil (2018) tarafından İkizce (Ordu) ilçesinde bitkilerin halk arasında çeşitli kullanılışlarını saptamak amacıyla yapılan çalışmada 8 yerleşim yerinde arazi çalışmaları yapılmış ve yerel halktan 19'u kadın, 24'ü erkek olmak üzere toplam 43 kişi ile görüşülmüş ve 41 takson saptanmıştır. Bu bitkilerin yöresel adları, kullanılan kısımları, kullanılışları, hazırlanışları, uygulanış şekilleri ve uygulama süreleri hakkında bilgiler derlenmiştir. Bunlardan 15 taksonun tıbbi, 19 taksonun gıda, 4 taksonun veteriner hekimlik, 2 taksonun kozmetik amaçla, 2 taksonun mobilya yapımı ve yakacak olarak ve 7 taksonun ise farklı amaçlarla kullanıldığı tespit edilmiştir. 5 taksonun yerel isimlerinin bilindiği fakat kullanılmadığı saptanmıştır.

Şahin (2018) tarafından yapılan çalışmada arazi çalışmaları sonucu Erbaa ilçesinin kırsal kesiminde var olan tıbbi ve aromatik bitkilerin coğrafi dağılışı tespit edilmiştir. Yayılış haritalarına göre bitkilerin yetişme ortamlarının genel özelliklerinden yola çıkılarak hangi bitkilerin kültüre alınma yoluyla kırsal kalkınmaya destek olabileceği üzerinde durulmuştur. Çalışma, Erbaa yöresinde her köyde en az bir tıbbi aromatik bitkinin var olduğunu göstermektedir. Buna göre sarı kantaron en çok yayılışa sahip olan türdür ve 50 köyde yayılış göstermektedir. Bunun dışında çuha çiçeği, kekik, civanperçemi ve atkuyruğu 20'den fazla köyde görülen türlerdir. Yörede en az yayılma alanına sahip olan kırmızı kantaron ise yalnızca bir köyde tespit edilmiştir. Doğal yaşam alanı dışında tıbbi nane ve sumak bitkisinin kültürü yapılmaktadır.

Literatür taramaları sonucunda çalışma alanının tamamını kapsayacak şekilde yapılan bir etnobotanik araştırmanın olmadığı belirlenmiştir. Bu bakımdan yapılan çalışma ile yörenin etnobotanik değeri olan tüm bitkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın ileride yapılacak olan çalışmalara bir kaynak teşkil edeceği ümit edilmektedir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Bu tez çalışmasının konusunu Tokat ilinin Erbaa ilçesinde yöre insanının çeşitli amaçlar için (gıda, tıbbi amaçlı, ev eşyası, yapı malzemesi, yem, yakacak vs.) yararlandığı bitkiler oluşturmaktadır.

Bu amaçla Erbaa ilçe merkezi ve kırsal alanlarındaki yerleşim yerlerinde yaşayan kaynak kişiler tespit edilmiş ve bu kişilerin verdiği bilgiler doğrultusunda yöresel kullanımı olan bitkiler arazi çalışmaları ile belirlenmeye çalışılmıştır. Kaynak kişilerin tespiti için bazen ev bazen de kahvehaneler ziyaret edilmiştir.

Kaynak kişiler ile yapılan görüşmeler sırasında daha önceden hazırlanan anket formunda bulunan sorular yöneltilmiştir. Anket formu bitkilerin yöresel isimleri, hangi amaçla kullanıldığı, kullanılan kısım, kullanım şekli vb. soruları kapsamaktadır.

Kaynak kişilerin verdiği bilgiler doğrultusunda arazi çalışmaları yapılarak ifade edilen bitkilerin araziden toplanılmaya çalışılmıştır. Arazi çalışmaları sırasında bitkilerin lokalitesi, yükseklik ve toplama tarihleri not alınmıştır. Her bitki toplayıcı numarası ile numaralandırılmıştır.

Etnobotanik özelliği olan bitkiler araziden toplandıktan sonra yöntemine uygun olarak kurutulup, herbaryum örneği haline getirilmiştir. Bu bitki örnekleri teşhis edilirken ana kaynak olarak Davis (1965-1985), Davis ve arkadaşları (1988) ve Güner ve arkadaşları (2000) eserlerinden kullanılmıştır. Bununla birlikte çalışma alanının yakın çevresinde yapılmış olan Cansaran ve Kaya (2006) ile Cansaran ve arkadaşları (2007) çalışmalarından da yararlanılmıştır.

Teşhis edilen bitkiler alfabetik sıra ile familya, cins ve taksonlar (tür, alttür veya varyete) şeklinde listelenmiştir. Taksonların son güncel durumları için Güner ve arkadaşları (2012)'nin çalışması dikkate alınmıştır. Ayrıca bitkinin önce Türkçe ismi, sonra yerel ismi yazılmıştır. Sonra bitkinin hangi amaç ile kullanıldığı, kullanılan bitki

kısmı, kullanım şekli mümkünse ayrıntılı bir biçimde belirtilmiştir. Ayrıca bitkinin kullanımının tespit edildiği yerleşim yeri ve bilgiyi veren kaynak kişinin adı yazılmıştır. Etnobotanik kullanımı olan kültür bitkilerini doğal bitkilerden ayırt edebilmek için takson isimlerinin başına yıldız (*) işareti eklenmiştir.

Ayrıca bitkilerin Raunkiaer (1934)'e göre hayat formları, Davis (1965-1985), Davis ve arkadaşları (1988) ile Güner ve arkadaşları (2000)'na göre fitocoğrafik bölgeleri tespit edilmiştir. Takson yazarlarının kısaltmaları için Brummitt & Powell (1992) çalışması dikkate alınmıştır.

Çalışma alanı olan Erbaa ilçesi ile ilgili tarihi coğrafik, jeolojik ve iklimsel bilgiler Erçin (2005), Şahin (2012) ve Uyanık (2014) çalışmalarından yararlanılarak yazılmıştır.

Çalışma sırasında tespit edilen kaynak kişiler ile bunların meskenleri, yaş, eğitim ve mesleki durumlarına ait veriler de kayıt altına alınmıştır. Bu bilgiler Çizelge 3.1'de gösterilmektedir.

Çizelge 3.1. Kaynak kişi listesi

No	Kaynak Kişi	Yaş	Mesken Adı	Meslek/Öğrenim Durumu
1.	Hasne Yakalı	72	Demirtaş Köyü	Ev Hanımı/ Okuma Yazma Yok
2.	Bahattin Doğan	81	Salkımören Köyü	Çiftçi/Okuma Yazma Yok
3.	Mustafa Bulut	50	Kale Köyü	Öğretmen-Çiftçi /Üniversite
4.	Rahime Bulu	49		Ev Hanımı/İlkokul
5.	Mustafa Erbağı	51	Akkoç Köyü (Tonu)	Çiftçi/Lise
6.	Bedrettin Pınar	54		Çiftçi/Lise
7.	Neziha Yıldız	69	Bağpınar Köyü (Emeri)	Çiftçi/İlkokul
8.	Murat Yıldız	69		Çiftçi/İlkokul
9.	Feriha Cingöz	72	Bölücek (Aladun) Köyü	Ev Hanımı-Çiftçi/İlkokul
10.	Hayriye Cingöz	78		Ev Hanımı-Çiftçi/İlkokul
11.	Sadık Şahin	82	Keçeci Köyü	Çiftçi/Okuma Yazma Yok
12.	Gülsüm Şahin	78		Ev Hanımı-Çiftçi/Okuma Yazma Yok
13.	Muhitin Yüksel	79	Çamdibi Köyü	Çiftçi/Okuma Yazma Yok
14.	Mevlûde Yüksel	76		Ev Hanımı-Çiftçi/Okuma Yazma Yok
15.	Muradiye Güneş	58	Değirmenli Kasabası	Ev Hanımı-Çiftçi/İlkokul
16.	Zülfikar Samurkaş	55		Çiftçi/İlkokul
17.	Dursun Sarı	43	Hacıbükü Köyü	Kantinci-Çiftçi/İlkokul
18.	Muzaffer Bulut	45	Alacabal Köyü	Memur-Çiftçi/Lise
19.	Bilal Altundaş	50	Çatılı Köyü	Memur-Çiftçi/Lise

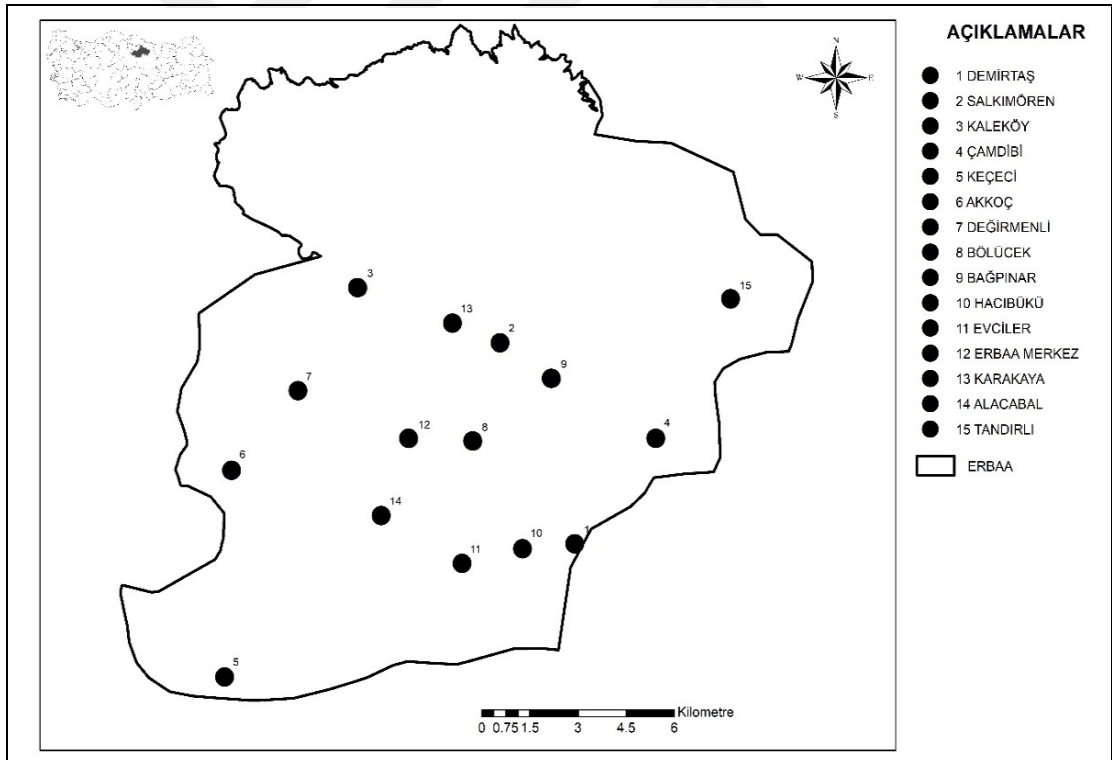
Çizelge 3.1. (devam)

20.	Fahrettin Kerim Arslan	58	Erbaa-Merkez	Öğretmen/Üniversite
21.	Ömer Demir	77	Evciler (Ezenüs)	Çiftçi/İlkokul
22.	Ali Çördük	86	Tandırılı Köyü	Çiftçi/Okuma Yazma Yok

4. ARAŞTIRMA BULGULAR ve TARTIŞMA

4.1. Araştırma alanının genel özellikleri

Erbaa şehri, Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz Bölümü'nde Tokat iline bağlı olup, Kelkit ve Tozanlı çaylarının birleşerek Yeşilirmak adını aldığı yerde verimli topraklar üzerinde kurulmuştur. Kuzeyden Samsun'un Çarşamba ilçesi ile Ordu ilinin Akkuş ilçesi, batıdan Amasya'nın Taşova ilçesi, doğudan Tokat'ın Niksar ilçesi, güneyden Tokat merkez ve güneybatıdan Tokat'ın Turhal ilçesi ile çevrilidir. İlçenin üzerinde bulunduğu ovanın kuzeyinde; Canık Dağı içerisinde değerlendirilen Karınca Dağı, güneyinde Sakarat ve Boğalı Dağları, doğu ve batısında da bu dağların uzantıları yer almaktadır. (Şahin, 2012) (Şekil 4.1).

Şekil 4.1. Erbaa'nın coğrafik haritası

Erbaa'nın can damarı sayılan Erbaa Ovası oldukça verimli ve düz bir ova olup, ekilmeyen ya da bataklık olan kısmı yok denilecek kadar azdır. Erbaa'da hakim olan bitki örtüsü ormanlardır. Karınca Dağı'nın kuzeye bakan yamaçlarında, zeytin

ağaçları; güneye bakan yamaçlarında ise sarıçam ağaçları bulunmaktadır. Karınca Dağı'nın yükseklerinde ladin, köknar ve karaçam ağaçları, eteklerinde de dişbudak ve kestane ağaçları görülmektedir. Ayrıca, meşe, gürgen ve sedir ağaçlarına da rastlanmaktadır. Sakarat ve Bugalı (Bogatlı) dağlarının yüksek kısımlarında, gürgen ağaçları yoğun olarak görülmektedir. Bu dağlarda çam, pelit, fındık ve meşe ağaçları da bulunmaktadır. Sakarat ve Bugalı (Bogatlı) dağlarının eteklerinde kendiliğinden yetişen çay ağaçları, eskiden bölge halkı için önemli bir gelir kaynağı olmuş, ancak 1940 yılında devlet tarafından, bu bölgede çay üretimi yasaklanmıştır. Karınca Dağı eteğinde Karayaka Bucağı ve Kale Köyü arasındaki yamaçlarda sedir ağacı yetişmektedir (Erçın, 2005).

Erbaa, yer altı ve yerüstü su kaynakları bakımından zengin bir bölgedir. Yerüstü su kaynaklarından en önemlileri ovanın can damarı olan Kelkit ve Tozanlı ırmaklarıdır. Kelkit ırmağı, Niksar üzerinden Erbaa topraklarına girerek Erbaa Ovası'nı baştanbaşa kat ettikten sonra Boğazkesen (Kaleboğazı) denilen mevkide Amasya'dan gelen Tozanlı ile birleşerek Yeşilirmak adını alır. Bunların yanı sıra Karakuş Çayı, İmbat Deresi, Keçeci Deresi, Tanoba Deresi de bölgeye hayat veren diğer akarsulardandır (Uyanık, 2014).

Erbaa İlçesi, Karadeniz Bölgesi iklimi ile İç Anadolu Bölgesi iklimi arasında bir geçiş özelliğine sahiptir. Kuzey Anadolu'nun dağ silsilesi burada etkisini kaybettiğinden ve Yeşilirmak Havzası'nın batısında rutubetli rüzgârlara maruz kaldığından ılıman bir iklim görülmektedir. Bu sebeple kışlar yağışlı ve ılıktır. (Uyanık, 2014).

4.2. Araştırma alanının tarihi

Bugünkü Erbaa'nın temelini Ereğ Köyü veya mahallesi oluşturmaktadır. Ereğ, bazı ansiklopedik bilgilere göre "Herek" olarak da kullanılmaktadır. Herek kelimesi; uzun sopa, fasulye sırığı, asmaların yere yatmasını önlemeye yarayan kazık anlamında kullanılmıştır. Ereğ'in sözlük anlamı ise, amaç, gaye, hedef şeklindedir. Diğer bir kaynakta yöre halkının "Ereğ" kelimesini kullanmasının nedeni olarak, bölge

topraklarının verimliliği, ikliminin ve suyunun güzelliği olduğu belirtilmektedir. Uzun bir zaman “Erek” olarak adlandırılan bölgeye, Tanzimat Dönemi’nde “Nevahi-i Erbaa” ismi verilmiştir. .Bu ismin verilmesinin bir nedeni, Kelkit ve Tozanlı çaylarının birbirinden ayırdığı Eyrek, Karayaka, Sunisa ve Tasabat adı verilen dört bölgenin bir merkezde birleştirilmesidir. Daha sonraları, “Nevahi” kelimesi terk edilerek bölge sadece “Erbaa” olarak anılmaya başlanmıştır (Erçin, 2005).

Erbaa Yöresi’nin ilk çağlardan itibaren bir yerleşim birimi olduğu, bu bölgedeki yer isimlerinden ve yapılan çeşitli arkeolojik araştırmalardan ortaya çıkarılan tarihi eserlerden anlaşılmaktadır. Bazı araştırmalar ışığında, Milattan 5.000 yıl önce yaşamış Sümerler’in, Dicle ve Fırat arasında yer alan Mezopotamya Vadisi’ne ulaşmadan önce, ilk konak yerlerinin Kelkit Havzası ve Ordu ili civarı olduğuna dair sonuçlara ulaşılmıştır (Erçin, 2005).

Erbaa, 11. yüzyılın sonlarına kadar Bizanslıların egemenliğinde kalmış, daha sonra 1077 senesinde Selçuklu Sultanı I. Kılıçaslan ile Anadolu’ya gelen Melik Danişment Ahmet Gazi tarafından zapt edilmiştir. Böylelikle bölgede Türker’in yerleşmesi sağlanmıştır. 15. yüzyılın ortalarına kadar Doğu Anadolu’daki çeşitli Türk devletleri ve Osmanlılar arasındaki sınır üzerinde bulunan Erbaa, 1473 yılında Otlukbeli Savaşı ile kesin olarak Osmanlıların hakimiyetine geçmiştir (Erçin, 2005).

4.3. Araştırma alanındaki bitkilerin etnobotanik özellikleri

Bu çalışma sırasında kullanımı tespit edilen özellikle tıbbi bitkiler doktora danışılmadan kullanılmamalıdır.

MYCOPHYTA ASCOMYCOTA

MORCHELLACEAE

Morchella Dill. ex L.

Morchella sp.

Türkçe adı : Kuzugöbeği

Yöresel adı : Kuzugöbeği

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Tümü

Kullanım bilgisi: Doğranan mantar yağda soğan ile kızartılarak yenilir.

Element : -

Hayat formu : Mantar

Lokalite : Çamdibi, Demirtaş, Kale

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50)

Toplayıcı no : AÖ 1051

PARMELIACEAE

Parmelia Ach.

Parmelia sp.

Türkçe adı : -

Yöresel adı : Taş kınası

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tümü

Kullanım bilgisi: Taşla ezilip, toz haline getirilen bitki suyla karıştırılıp macun yapılarak egzama olan bölgelere sürülür.

Element : -

Hayat formu : Liken

Lokalite : Çamdibi

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76)

Toplayıcı no : AÖ 1060

BASIDIOMYCOTA

BOLETACEAE

Suillellus Murrill

Suillellus luridus (Schaeff.) Murrill

Türkçe isim : -

Yerel isim : Taş mantarı

Yöresel bilgi : Gıda

Kullanılan kısım: Tümü

Element : -

Hayat formu : Mantar

Kullanım bilgisi: Mantarın içi kırmızı olduğundan köylüler tarafından zehirli olmadığı anlaşılır. Orta boy dilimlenen mantar yağ ile kızartılarak yenilir. Yumurta da eklenebilir.

Tespit yeri : Akkoç (Tonu)

Kaynak kişi : Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1072

SPERMATOPHYTA GYMNOSPERMAE

CUPRESSACEAE

Juniperus L.

Juniperus excelsa M.Bieb. subsp. *excelsa*

Türkçe adı : Boz Ardıç

Yöresel adı : Ardıç

Kullanım amacı-1: Yapı malzemesi

Kullanım amacı-2: Yakacak

Kullanılan kısım: Gövde

Kullanım bilgisi: Çok dayanıklı olması nedeniyle inşaat yapımında kullanılır. Odunundan da yakacak olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Evciler (Ezenüs), Hacıbükü

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Ömer Demir (77), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1201

PINACEAE

Pinus L.

Pinus nigra J.F.Arnold subsp. *pallasiana* (Lamb.) Holmboe var. *pallasiana*

Türkçe adı : Karaçam

Yöresel adı : Karaçam

Kullanım amacı-1: Tıbbi

Kullanım amacı-2: Yakacak

Kullanılan kısım: Tüm bitki, Reçine

Kullanım bilgisi: Dış kabuk altında bulunan zarımsı yapı çocuklardaki baş, diş ve karın ağrısı için direkt olarak yedirilir. Yetişkinlerde ise erken kaynaması ve ağrıyı kesmesi için kırılan veya incinen kısma bu zarımsı yapı bir bez ile sarılır. Ayrıca mide rahatsızlığı için reçinesi yenilir. Odunundan yakacak olarak da yararlanır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Kale, Çatılı, Erbaa (Merkez), Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Bilal Altundaş (50), Fahrettin Kerim Arslan (58), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1211

Pinus sylvestris L. var. *hamata* Steven

Türkçe adı : Sarıçam

Yöresel adı : Sarıçam

Kullanım amacı-1: Tıbbi

Kullanım amacı-2: Yakacak

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Dış kabuk altında bulunan zarımsı yapı çocuklardaki baş, diş ve karın ağrısı için direkt olarak yedirilir. Yetişkinlerde ise erken kaynaması ve ağrıyı kesmesi için kırılan veya incinen kısma bu zarımsı yapı bir bez ile sarılır. Ayrıca mide rahatsızlığı için reçinesi yenilir. Odunundan yakacak olarak da yararlanır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Kale, Çatılı, Erbaa (Merkez)

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Bilal Altundaş (50), Fahrettin Kerim Arslan (58)

Toplayıcı no : AÖ 1086

AMARANTHACEAE

Amaranthus L.

Amaranthus retroflexus L.

Türkçe adı : Tilkikuyruğu

Yöresel adı : İt teveği

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: -

Kullanım bilgisi: Sadece isim olarak biliniyor.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1090

Beta L.

*Beta vulgaris L. var. *altissima* Döll

Türkçe adı : Şekerpancarı

Yöresel adı : Şekerpancarı

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanım amacı-3: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Bitkinin kökü haşlanıp yenilebildiği gibi pekmezi de yapılır. Taze dallarından turşu yapıldığı gibi yaprak ve dallarından yemek de yapılır. Çocuk emziren kadınların sütü artsın diye sapı yedirilir. Yapraklarından hayvan yemi olarak da yararlanılır.

Element :-

Hayat formu : Th

Lokalite : Çamdibi, Değirmenli, Demirtaş, Kale, Alacabal, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Muzaffer Bulut (45), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1220

Chenopodium L.

Chenopodium album L. subsp. iranicum Aellen

Türkçe adı : Tel pancarı

Yöresel adı : Tel pancarı

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Bitkinin taze vejetatif kısımları kullanılarak mıklaması veya bulgurla yemeği yapılır.

Element :-

Hayat formu : Th

Lokalite : Kale

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50)

Toplayıcı no : AÖ 1234

AMARYLLIDACEAE

Allium L.

*Allium cepa L.

Türkçe adı : Soğan

Yöresel adı : Soğan

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım bilgisi: Bitkinin olgun kökü ikiye bölünüp, cam kavanoza konulur ve üzerine kaynar su eklenerek ağzı kapatılır. Ertesi gün sabah aç karnına bir çay bardağı suyu içilirse baş ağrısına iyi geldiği söyleniyor. İltihap söktürücü olarak olgun kök ateşte pişirilip, çıbanın üzerine sarılır. Yine iltihap söktürücü olarak kırmızı soğan

dörde bölünür ve üç su bardağı suda 10 dakika kaynatılır ve bu sudan sabah akşam içilir. Ayrıca vücuttan toksinlerin atılmasını için soğan katmanları açılıp, yatarken ayak tabanlarına sarılır.

Element : -

Hayat formu : G

Lokalite : Bölücek, Keçeci, Alacabal, Erbaa (Merkez), Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Sadık Şahin (82), Gülsüm Şahin (78), Yeter Temiz (63), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Muzaffer Bulut (45), Fahrettin Kerim Arslan (58), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1248

*Allium sativum L.

Türkçe adı : Sarmısak

Yöresel adı : Sarımsak

Kullanım amacı: Kovucu

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Sivrisinekleri ortamdan uzak tutmak için kuru bitki demet haline getirilip duvara asılır.

Element : -

Hayat formu : G

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1042

ANACARDIACEAE

Pistacia L.

Pistacia palaestina Boiss.

Türkçe adı : Çöğre

Yöresel adı : Sakızlık ağacı, Çetene, Menengiç

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Olgun meyveler dibekte öğütölüp, ekmek arasına konularak yenilir veya kahvesi yapılır.

Element : Doğu Akdeniz

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Hacıbükü

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1035

Rhus L.

Rhus coriaria L.

Türkçe adı : Sumak

Yöresel adı : Tetre

Kullanım amacı-1: Baharat

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Olgun meyveler kurutulup, öğütöldükten sonra yemeklere lezzet katması için baharat olarak kullanılır. Olgun meyveler kaynatılıp, süzüldükten sonra suyu ile hayvanlarının yaralanan bölgelerine pansuman yapılır.

Element :-

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Alacabal, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muzaffer Bulut (45), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1257

ARACEAE

Arum L.

Arum hygrophilum Boiss. subsp. *euxinum* (R.R.Mill) Alpınar

Türkçe adı : Nivik

Yöresel adı : Nivik

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Taze yapraklar doğranıp haşlanarak acı suyu çıkarılır. Yağ, salça ve soğan ile kavrulup yenilir. Yemeğinin aynı zamanda kabızlığa iyi geldiği söyleniyor.

Element : Avrupa-Sibirya, Endemik

Hayat formu : G

Lokalite : Keçeci, Evciler (Ezenüs), Hacıbükü, Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Sadık Şahin (82), Gülsüm Şahin (78), Yeter Temiz (63), Ömer Demir (77), Dursun Sarı (43), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1241

ASPARAGACEAE

Muscari Mill.

Muscari aucheri (Boiss.) Baker

Türkçe adı : Gök müşkürüm

Yöresel adı : Gavurtohumu otu, İt soğanı, Yabani sümbül

Kullanım amacı: Boya

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım bilgisi: Çiçeklerin haşlanması ile elde edilen boya ile oyun amaçlı yumurta boyaması yapılır.

Element : İran-Turan, Endemik

Hayat formu : G

Lokalite : Akkoç (Tonu), Alacabal

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1096

Muscari neglectum Guss. ex Ten.

Türkçe adı : Arap üzümü

Yöresel adı : Karga sarımsağı

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Sadece isim olarak biliniyor.

Element : -

Hayat formu : G

Lokalite : Çamdibi

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76)

Toplayıcı no : AÖ 1077

Ruscus L.

Ruscus aculeatus L.

Türkçe adı : Tavşanmemesi

Yöresel adı : Tavşan topuğu

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Taze meyvesi yenilir.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76)

Toplayıcı no : AÖ 1204

ASTERACEAE

Anthemis L.

Anthemis cotula L.

Türkçe adı : Hozan çiçeği

Yöresel adı : Beyaz papatya

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım bilgisi: Öksürük ve soğuk algınlığı için çiçekleri çay gibi demlenip, içilir.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Bağpınar (Emeri), Alacabal

Bilgi Kaynağı: Neziha Yıldız (69), Murat Yıldız (68), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1109

Carduus L.

Carduus pycnocephalus L. subsp. *albidus* (M.Bieb.) Kazmi

Türkçe adı : Eşek soymacı

Yöresel adı : Dikencik

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: -

Kullanım bilgisi: Sadece isim olarak biliniyor.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (54)

Toplayıcı no : AÖ 1222

Cichorium L.

Cichorium intybus L.

Türkçe adı : Hindiba

Yöresel adı : Sakızlık otu, Yer sakızı, Yer otu

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Süt

Kullanım bilgisi: Özellikle kök kısmına atılan çizik sonucu akan süt, hava ile temas edince katılaştır. Katılaştıran bu süt sakız olarak çiğnenir.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76)

Toplayıcı no : AÖ 1142

Cirsium Mill.

Cirsium arvense (L.) Scop.

Türkçe adı : Köygöçüren

Yöresel adı : Köygöçüren

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım:-

Kullanım bilgisi: Sadece isim olarak biliniyor.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Kale, Alacabal

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1112

Cota J.Gay ex Guss.

Cota triumfettii (L.) J.Gay

Türkçe adı : Yamaçpapatyası

Yöresel adı : Beyaz papatya

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım bilgisi: Öksürük ve soğuk algınlığı için çiçekleri çay gibi demlenip, içilir.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1217

Helichrysum Mill.

Helichrysum plicatum DC. subsp. *plicatum*

Türkçe adı : Mantuvar

Yöresel adı : Yayla çiçeği, Altın otu, Sarıçiçek

Kullanım amacı-1: Tıbbi

Kullanım amacı-2: Kovucu

Kullanım amacı-3: Nazar

Kullanım amacı-4: Boya

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım bilgisi: Soğuk algınlığı, mide ve bağırsak rahatsızlıklarında çiçekler çay gibi demlenip, içilir. Haşere kovucu olarak çiçekler demet yapıp duvara asılır. Nazara karşı iyi geldiği de söyleniyor. Sarı renge boyamak için çiçekler kaynatılıp, içine boyanacak ip veya malzeme atılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Keçeci, Alacabal, Erbaa (Merkez), Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Sadık Şahin (82), Gülsüm Şahin (78), Yeter Temiz (63), Muzaffer Bulut (45), Fahrettin Kerim Arslan (58), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1010

Matricaria L.

Matricaria chamomilla L. var. *recutita* (L.) Fiori

Türkçe adı : Alman papatyası

Yöresel adı : Koyungözü, Papatya

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım bilgisi: Nefes darlığı ve soğuk algınlığı için çiçekleri çay gibi demlenip, içilir. Ayrıca bu çayın sakinleştirici ve uyku verici özelliği de vardır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Demirtaş, Bölücek, Değirmenli, Çatılı

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Bilal Altundaş (50)

Toplayıcı no : AÖ 1032

Onopordum carduchorum Bornm. & Beauverd

Türkçe adı : Kav dikenii

Yöresel adı : Eşek dikenii

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: -

Kullanım bilgisi: Sadece isim olarak biliniyor.

Element : İran-Turan

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1075

Rhaponticum Ludwig

Rhaponticum repens (L.) Hidalgo

Türkçe adı : Kekredikeni

Yöresel adı : Acı otu

Kullanım amacı: Koruyucu

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Toplanan bitkilerden bir demet yapılarak, ağaç dalına asılır. Pis bir koku yaydığından, yaban arılarının oğul arılara yaklaşması engellenir.

Element : İran-Turan

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1160

Scorzonera L.

Scorzonera cana (C.A.Mey.) Griseb. var. *radicosa* (Boiss.) D.F.Chamb.

Türkçe adı : Tekesakalı

Yöresel adı : Tekesakalı

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Genç bitki soğan ve salça ile kızartılıp, yenilir. Ayrıca bulgur ile yemeği veya mıhlaması da yapılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Bağpınar (Emeri), Akkoç (Tonu), Çamdibi, Demirtaş, Bölücek, Salkımören, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Nezih Yıldız (69), Murat Yıldız (68), Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Bahattin Doğan (81), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1201

Senecio L.

Senecio vernalis Waldst. & Kit.

Türkçe adı : Kanaryaotu

Yöresel adı : Küllüce

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Haşlanan yapraklar soğan ve yağ ile kavrulup, üzerine yumurta kırılarak yenilir.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Bölücek, Salkımören

Bilgi Kaynağı: Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Bahattin Doğan (81)

Toplayıcı no : AÖ 1212

Tragopogon L.

Tragopogon porrifolius L. subsp. *longirostris* (Sch.Bip.) Greuter

Türkçe adı : Helevan

Yöresel adı : Yemlik, Körme

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Soğan ve yağ ile kavrulup, yenilir. Bulgur ile yemeği de yapılır. Bronşları açıcı ve mideyi rahatlatıcı özelliği olduğu da söyleniyor.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1177

Xanthium L.

Xanthium spinosum L.

Türkçe adı : Pıtrak

Yöresel adı : Demir diken, Bıtrak

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Sadece isim olarak biliniyor.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Çamdibi, Alacabal, Erbaa (Merkez), Hacıbükü

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Muzaffer Bulut (45), Fahrettin Kerim Arslan (58), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1232

Xanthium strumarium L. subsp. strumarium

Türkçe adı : Koca pıtrak

Yöresel adı : Domuz pıtrağı

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Sadece isim olarak biliniyor.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Çamdibi, Kale

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50)

Toplayıcı no : AÖ 1243

Xeranthemum L.

Xeranthemum annuum L.

Türkçe adı : Kağıtçiçeği

Yöresel adı : Süpürge otu

Kullanım amacı: Ev eşyası

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Taze bitki toplanıp, demet haline getirilip, kurutulduktan sonra süpürge olarak avlu temizliğinde kullanılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Erbaa (Merkez)

Bilgi Kaynağı: Fahrettin Kerim Arslan (58)

Toplayıcı no : AÖ 1178

BETULACEAE

Carpinus L.

Carpinus betulus L.

Türkçe adı : Gürgen

Yöresel adı : Meşe

Kullanım amacı: Yakacak

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Bitkinin tüm kısımları yakacak amaçlı kullanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1187

Carpinus orientalis Mill. subsp. *orientalis*

Türkçe adı : İstiriç

Yöresel adı : Gürgen

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Yakacak

Kullanım amacı-3: Ev eşyası

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Taze yaprağından sarma (yaprak dolması) yemeği yapılır. Olgun meyvesi kuru yemiş olarak yenilir. Odunundan yakacak olarak yararlanılır. Balta ve kazma sapı için uygun gövde kısımları kullanılır.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Kale, Bölücek, Değirmenli, Alacabal

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1200

BORAGINACEAE

Trachystemon D.Don

Trachystemon orientalis (L.) G.Don

Türkçe adı : Kaldirik

Yöresel adı : Kalduruk

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Taze yaprak saplarının turşusu yapılır. Ayrıca yaprağı yağ ile kavrulmuş veya sarma (yaprak dolması) yapılarak da yenilir.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Bölücek

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1021

BRASSICACEAE

Brassica L.

**Brassica oleracea* L.

Türkçe adı : Lahana

Yöresel adı : Karalahana

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Karın ve göğüs ağrıları için yapraklar ateşte börtülür (yumuşatılır) ve bu bölgelere bir bez ile sarılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Erbaa (Merkez)

Bilgi Kaynağı: Fahrettin Kerim Arslan (58)

Toplayıcı no : AÖ 1214

Capsella Medik.

Capsella bursa-pastoris (L.) Medik.

Türkçe adı : Çobançantası

Yöresel adı : Kuşekmeği, Yer pancarı

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Genç bitki soğan ile yağda kızartılarak yenilir.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Demirtaş, Kale, Değirmenli

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Muradiye Güneş(58), Zülfikar Samurkaş (55)

Toplayıcı no : AÖ 1206

Raphanus L.

**Raphanus sativus L.*

Türkçe adı : Turp

Yöresel adı : Karaturp

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım bilgisi: Turpun içi oyulur ve içine bal konulur. Turptan süzülen bu bal yenilirse öksürüğü keser ve nefes darlığını giderir.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Bağpınar (Emeri), Erbaa (Merkez)

Bilgi Kaynağı: Neziha Yıldız(69), Murat Yıldız (68), Fahrettin Kerim Arslan (58)

Toplayıcı no : AÖ 1242

Lepidium L.

Lepidium sativum L. subsp. sativum

Türkçe adı : Tere

Yöresel adı : Tere

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Taze olarak yenilebildiği gibi salatalara da katılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Demirtaş

Bilgi Kaynağı: Hasne Yakalı (72)

Toplayıcı no : AÖ 1137

CANNABACEAE

Celtis L.

Celtis australis L. subsp. caucasica (Willd.) C.C.Towns.

Türkçe adı : Kaf çitlenbiği

Yöresel adı : Davum ağacı, Davun ağacı, Daan ağacı

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Nazar

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyveleri yenilir. Kuru meyveler dibekte öğütülüp, kahvesi yapılır. Nazara karşı dalı koparılıp, eve asılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Kale, Hacıbükü, Alacabal

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Dursun Sarı (43), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1250

CAPRIFOLIACEAE

Lonicera L.

Lonicera etrusca Santi var. *etrusca*

Türkçe adı : Dokuzdon

Yöresel adı : Hanımeli

Kullanım amacı-1: Süs

Kullanım amacı-2: Gıda

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Güzel koku ve görüntüsü için süs bitkisi olarak evlerin özellikle kapı kenarlarına dikilir. Ayrıca çiçekleri tatlı olduğu için emilir.

Element : Akdeniz

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1019

CARYOPHYLLACEAE

Cerastium L.

Cerastium gracile Dufour

Türkçe adı : Gevşek boynuzotu

Yöresel adı : İt gülü

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: -

Kullanım bilgisi: Sadece isim olarak biliniyor.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1029

Saponaria L.

Saponaria officinalis L.

Türkçe adı : Sabunotu

Yöresel adı : Köpürükotu, Köpürgen, Sabunotu

Kullanım amacı: Temizleyici

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Kirlenen elleri temizlemek için bitki sabun olarak kullanılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Değirmenli

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55)

Toplayıcı no : AÖ 1229

Stellaria L.

Stellaria media (L.) Vill.

Türkçe adı : Kuşotu

Yöresel adı : Cıvcılık, Kaz otu, Kazayağı

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Taze bitki doğranıp, soğan, salça ve çemen ile yağda kızartılıp yenilir. Bulgur pilavı da yapılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Akkoç (Tonu), Demirtaş, Bölücek, Salkımören, Değirmenli

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Hasne Yakalı (72), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Bahattin Doğan (81), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55)

Toplayıcı no : AÖ 1163

CONVOLVACEAE

Convolvulus L.

Convolvulus arvensis L.

Türkçe adı : Tarla sarmaşığı

Yöresel adı : Sarmaşık

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1173

Cuscuta L.

Cuscuta campestris Yunck.

Türkçe adı : Kafırşacı

Yöresel adı : Verem otu

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Sadece isim olarak biliniyor.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1180

CORNACEAE

Cornus L.

Cornus mas L.

Türkçe adı : Kızılcık

Yöresel adı : Zoğal, Kızılcık

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyvesinin reçeli, kompostosu ve şurubu yapılır. Şurubunun öksürük kesici ve iştah açıcı özelliğinin olduğu söyleniyor. Kurutulan meyvenin çorbası da yapılır. Meyvesinin ayrıca hava çarpımı için de iyi geldiği söyleniyor.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : Ph

Lokalite : Bağpınar (Emeri), Çamdibi, Çatılı

Bilgi Kaynağı: Neziha Yıldız (69), Murat Yıldız (68), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Bilal Altundaş (50)

Toplayıcı no : AÖ 1100

CUCURBITACEAE

Ecballium A.Rich.

Ecballium elaterium (L.) A.Rich.

Türkçe adı : Eşek hıyarı

Yöresel adı : İtdirseği, İtdaşağı, İt kavunu, İt bostanı, Yaban kavunu, Eşek hıyarı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Sinüzit ve migren için meyve sıvısından bir damla, dört damla suya katılıp, karıştırılır ve buruna damlatılır.

Element : Akdeniz

Hayat formu : H

Lokalite : Çamdibi, Demirtaş, Kale, Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1208

Lagenaria Ser.

**Lagenaria siceraria* (Molina) Standl.

Türkçe adı : Uzun kabak

Yöresel adı : Su kabağı

Kullanım amacı-1: Ev eşyası

Kullanım amacı-2: Süs

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Kurutulan meyve su içmek için tas olarak kullanılır. Aynı zamanda süs eşyası olarak duvara asılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Çatılı

Bilgi Kaynağı: Bilal Altundaş (50)

Toplayıcı no : AÖ 1103

ELAEAGNACEAE

Elaeagnus L.

**Elaeagnus angustifolia* L. var. *angustifolia*

Türkçe adı : İğde

Yöresel adı : İğde

Kullanım amacı-1: İnanç

Kullanım amacı-2: Kovucu

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım bilgisi: Çiçek kokusuna yılan gelmez diye demet yapıp evlere asılır. Ayrıca karınca kovucu olarak da faydalanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Demirtaş, Salkımören, Değirmenli, Çatılı, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Bahattin Doğan (81), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Bilal Altundaş (50), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1240

EUPHORBIACEAE

Euphorbia L.

Euphorbia condylocarpa L.

Türkçe adı : Gijeletri

Yöresel adı : Avuotu, Zehir otu

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Süt

Kullanım bilgisi: Bitkinin sütü ciltteki siğillerin üstüne ortadan kalkmaları için damlatılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1230

Euphorbia rigida M.Bieb.

Türkçe adı : Gijeletri

Yöresel adı : Avuotu, Zehir otu

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Süt

Kullanım bilgisi: Bitkinin sütü ciltteki siğillerin üstüne ortadan kalkmaları için damlatılır.

Element : Akdeniz

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1204

FABACEAE

Colutea L.

Colutea cilicica Boiss. & Balansa

Türkçe adı : Patlangaç

Yöresel adı : Patlangaç

Kullanım amacı: Yakacak

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Bitkinin tüm kısımları yakacak amaçlı kullanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Alacabal

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1245

Medicago L.

Medicago lupulina L.

Türkçe adı : Bitçikotu

Yöresel adı : Yonca

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1065

Robinia L.

**Robinia pseudoacacia L.*

Türkçe adı : Yalancı Akasya

Yöresel adı : Akasya

Kullanım amacı: Koku

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım bilgisi: Bitkinin çiçekleri kokusu için evlere asılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Kale, Bölücek

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78)

Toplayıcı no : AÖ 1209

Trifolium L.

Trifolium arvense L. var. arvense

Türkçe adı : Tavşanayağı

Yöresel adı : Yonca

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Kale

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50)

Toplayıcı no : AÖ 1004

Trifolium canescens Willd.

Türkçe adı : Sarı üçgül

Yöresel adı : Yonca

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Salkımören, Bölücek

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Punar (54), Bahattin Doğan (81), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78)

Toplayıcı no : AÖ 1224

Trifolium hybridum L. var. *hybridum*

Türkçe adı : Melez üçgül

Yöresel adı : Yonca

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Erbaa (Merkez)

Bilgi Kaynağı: Fahrettin Kerim Arslan (58)

Toplayıcı no : AÖ 1199

Trifolium lucanicum Gasp. ex Guss.

Türkçe adı : Melez üçgül

Yöresel adı : Yonca

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : Akdeniz

Hayat formu : Th

Lokalite : Kale

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50)

Toplayıcı no : AÖ 1049

Trifolium physodes Steven ex M.Bieb. var. *physodes*

Türkçe adı : Meşe üçgülü

Yöresel adı : Yonca

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : Akdeniz

Hayat formu : H

Lokalite : Bölücek

Bilgi Kaynağı: Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78)

Toplayıcı no : AÖ 1093

Trifolium pratense L. var. *sativum* Schreb.

Türkçe adı : Çayır üçgülü

Yöresel adı : Yonca

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Salkımören

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54) Bahattin Doğan (81)

Toplayıcı no : AÖ 1105

Trifolium purpureum Lois. var. *purpureum*

Türkçe adı : Mor üçgül

Yöresel adı : Yonca

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Kale, Değirmenli

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55)

Toplayıcı no : AÖ 1216

Trigonella L.

Trigonella monspeliaca L.

Türkçe adı : Som çemenotu

Yöresel adı : Çemenotu, Boyotu

Kullanım amacı: Baharat

Kullanılan kısım: Tohum

Kullanım bilgisi: Öğütülen tohumlar ekmek hamuruna veya çemen içeriğine katılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1119

Vicia L.

Vicia cracca L. subsp. *cracca*

Türkçe adı : Kuş fiği

Yöresel adı : Yabani fiğ

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1008

Vicia villosa Roth subsp. *villosa*

Türkçe adı : Tüylü fiğ

Yöresel adı : Yabani fiğ

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1055

*Vicia ervilia (L.) Willd.

Türkçe adı : Küşne

Yöresel adı : Burçak

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Kuru tohumlar öğütülüp un haline getirildikten sonra su ile karıştırılıp lapası yapılır. Bu lapa kırık veya incinen yere uygulanır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Çatılı, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Bilal Altundaş (50), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1120

Vicia narbonensis L. var. *narbonensis*

Türkçe adı : Kocafiğ

Yöresel adı : Paklava otu

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvan yemi olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1217

FAGACEAE

Quercus L.

Quercus petraea (Matt.) Liebl. subsp. *iberica* (Steven ex M.Bieb.) Krassiln.

Türkçe adı : Ballık meşesi

Yöresel adı : Pelit, Sindiyan

Kullanım amacı-1: Yapı malzemesi

Kullanım amacı-2: Yakacak

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Çok dayanıklı olması nedeniyle inşaat yapımında kullanılır. Odunundan yakacak olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Çamdibi, Kale, Değirmenli, Hacıbüku

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1011

IRIDACEAE

Crocus L.

Crocus reticulatus Steven ex Adams subsp. *reticulatus*

Türkçe adı : Çiğdem

Yöresel adı : Çiğdem

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım bilgisi: Taze kök (soğan) çiğ olarak yenilir.

Element : -

Hayat formu : G

Lokalite : Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1124

Iris L.

Iris × germanica L.

Türkçe adı : Göksüsen

Yöresel adı : Menekşe

Kullanım amacı: Süs

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Süs amaçlı olarak evlerin bahçelerine ve mezarlıklara dikilir.

Element : -

Hayat formu : G

Lokalite : Akkoç (Tonu), Değirmenli

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muradiye Güneş(58), Zülfikar Samurkaş (55)

Toplayıcı no : AÖ 1013

Iris orientalis Mill.

Türkçe adı : Ankara süseni

Yöresel adı : Nevruz çiçeği

Kullanım amacı: Süs

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Dağlardan toplanan yumrular evlerin bahçelerine ekilir.

Element : Doğu Akdeniz

Hayat formu : G

Lokalite : Salkımören

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1128

HYPERICACEAE

Hypericum L.

Hypericum androsaemum L.

Türkçe adı : Kamaniça

Yöresel adı : Kankıran otu

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Kurutulan bitki kavrulup, öğütülür ve elekten geçirilir. Daha sonra yağ karıştırılıp, haricen yaralara sürülür.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1136

Hypericum origanifolium Willd. var. *organifolium*

Türkçe adı : Lüferotu

Yöresel adı : Kankıran otu

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Kurutulan bitki kavrulup, öğütülür ve elekten geçirilir. Daha sonra yağ karıştırılıp, haricen yaralara sürülür.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1181

JUGLANDACEAE

Juglans L.

**Juglans regia L.*

Türkçe adı : Ceviz

Yöresel adı : Ceviz

Kullanım amacı-1: Tıbbi

Kullanım amacı-2: Boya

Kullanılan kısım: Meyve, Yaprak

Kullanım bilgisi: Taze meyvenin kabuğu ve yaprağı su ile birlikte dövülür. Bu karışım ayak mantarlarına ve pişiğe sürülür. Ayrıca meyvenin kabuğu ve yaprağı haşlanarak elde edilen su yün ve ip boyamada kullanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Alacabal, Çatılı, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45), Bilal Altundaş (50), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1219

LAMIACEAE

Melissa L.

Melissa officinalis L. subsp. officinalis

Türkçe adı : Oğulotu

Yöresel adı : Kör ısırgan

Kullanım amacı-1: Tıbbi

Kullanım amacı-2: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Tüm bitki suda kaynatılıp, suyu içilir. Kansere iyi geldiği söylenir. Ayrıca hayvan yemi olarak da yararlanır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1018

Mentha L.

Mentha longifolia (L.) L. subsp. typhoides (Briq.) Harley

Türkçe adı : Dere nanesi

Yöresel adı : Su nanesi

Kullanım amacı-1: Tıbbi

Kullanım amacı-2: Baharat

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Soğuk algınlığı için kuru bitki çay olarak demlenip içilir. Taze olarak yenirse mide rahatsızlığına iyi da geldiği söyleniyor. Ayrıca taze bitki yemek ve salatalara da katılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54)

Toplayıcı no : AÖ 1130

**Mentha suaveolens Ehrh.*

Türkçe adı : Kaba nane

Yöresel adı : Nane

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Mide bulantısı için kuru bitki çay gibi demlenip, içilir.

Element : Akdeniz

Hayat formu : H

Lokalite : Demirtaş, Kale, Alacabal, Hacıbüğü

Bilgi Kaynağı: Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Muzaffer Bulut (45), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1233

Ocimum L.

**Ocimum basilicum L.*

Türkçe adı : Fesleğen

Yöresel adı : Reyhan, Fesleğen

Kullanım amacı-1: Baharat

Kullanım amacı-2: Süs

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Yemek ve salatalara tat için katılır. Ayrıca süs olarak da ekilir.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Demirtaş, Bölücek, Değirmenli

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55)

Toplayıcı no : AÖ 1019

Salvia L.

Salvia aethiopsis L.

Türkçe adı : Habeş adaçayı

Yöresel adı : Adaçayı

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Öksürük ve boğaz ağrısı için kurutulmuş bitki çay olarak demlenip, içilir.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1140

Nepeta L.

Nepeta teucriifolia Willd.

Türkçe adı : Eşekyarpuzu

Yöresel adı : Adaçayı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Öksürük ve boğaz ağrısı için kurutulmuş bitki çay olarak demlenip, içilir.

Element : İran-Turan

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1168

Satureja L.

Satureja hortensis L.

Türkçe adı : Çibriska

Yöresel adı : Kekik

Kullanım amacı-1: Baharat

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Kurutulmuş yapraklar yemeklere tat vermesi için katılır. Soğuk algınlığı, grip ve şeker hastalığı için çay olarak demlenip içilir.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Demirtaş, Bölücek

Bilgi Kaynağı: Hasne Yakalı (72), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78)

Toplayıcı no : AÖ 1179

Thymbra L.

Thymbra spicata L. var. spicata

Türkçe adı : Zahter

Yöresel adı : Kekik

Kullanım amacı: Baharat

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Kurutulmuş yapraklar yemeklere tat vermesi için katılır.

Element : Doğu Akdeniz

Hayat formu : Ch

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1153

LYTHRACEAE

Punica L.

*Punica granatum L.

Türkçe adı : Nar

Yöresel adı : Nar

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım bilgisi: Öksürüğü kesme, idrar söktürme ve mide hazmını kolaylaştırmak için çiçekleri çay gibi demlenip, içilir.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Çamdibi, Kale, Bölücek

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78)

Toplayıcı no : AÖ 1145

MALVACEAE

Alcea L.

Alcea biennis Winterl

Türkçe adı : Fatmaanagülü

Yöresel adı : Hatmi

Kullanım amacı: Süs

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Evlerin bahçelerinde süs bitkisi olarak kullanılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1244

Malva L.

Malva neglecta Wallr.

Türkçe adı : Çobançöreği

Yöresel adı : Kömeç, Ebegümeçi

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Taze yapraklar soğan ve salça ile yağda kavrulup, yenilir veya bulgurla yemeği yapılır. Mıhlaması da yapılır. Ayrıca öksürük ve baş ağrısı için çay olarak demlenip içilir. Haşlanan yaprakların suyu sabah akşam bir su bardağı içilirse gebeliği sonlandırıcı etkisinin olduğu söyleniyor.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Bağpınar (Emeri), Çamdibi, Demirtaş, Salkımören, Çatılı, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Nezih Yıldız (69), Murat Yıldız (68), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Bahattin Doğan (81), Bilal Altundaş (50), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1037

Malva sylvestris L.

Türkçe adı : Ebegümeçi

Yöresel adı : Kömeç, Ebegümeçi

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Taze yapraklar soğan ve salça ile yağda kavrulup, yenilir veya bulgurla yemeği yapılır. Mihlaması da yapılır. Ayrıca öksürük ve baş ağrısı için çay olarak demlenip içilir. Haşlanan yaprakların suyu sabah akşam bir su bardağı içilirse gebeliği sonlandırıcı etkisinin olduğu da söyleniyor.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Bölücek, Değirmenli, Alacabal, Çatılı

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Muzaffer Bulut (45), Bilal Altundaş (50)

Toplayıcı no : AÖ 1133

Tilia L.

Tilia rubra DC. subsp. *caucasica* (Rupr.) V.Engl.

Türkçe adı : Felamur

Yöresel adı : Ihlamur

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yaprak, Çiçek

Kullanım bilgisi: Soğuk algınlığı için çiçekleri ve yaprakları çay gibi demlenip, içilir.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Demirtaş, Kale, Bölücek, Değirmenli, Evciler (Ezenüs), Hacıbüku

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Ömer Demir (77), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1139

MORACEAE

Ficus L.

*Ficus carica L. subsp. *carica*

Türkçe adı : İncir

Yöresel adı : İncir

Kullanım amacı-1: Tıbbi

Kullanım amacı-2: Kovucu

Kullanılan kısım: Süt, Yaprak

Kullanım bilgisi: Siğili gidermek için bitkinin sütü üzerine damlatılır. Çıbanın olgunlaşp, iltihabın dışarı çıkması için bitkinin taze yaprakları haşlanp, çıban üzerine konulur. Haşere kovucu olarak bitkinin ya kendisi evlerin önüne dikilir ya da yapraklı dalları evlerin önüne asılır.

Element : Akdeniz

Hayat formu : Ph

Lokalite : Alacabal, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1150

Morus L.

*Morus alba L.

Türkçe adı : Akdut

Yöresel adı : Beyaz dut

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanılan kısım-2: Tıbbi

Kullanım bilgisi: Meyvelerinden yapılan reçel gıda dışında kansızlık için, öksürük giderici ve balgam söktürücü olarak da kullanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Çamdibi, Demirtaş, Kale, Bölücek, Salkımören, Değirmenli, Erbaa (Merkez), Evciler (Ezenüs), Hacıbükü, Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Bahattin Doğan (81), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Fahrettin Kerim Arslan (58), Ömer Demir (77), Dursun Sarı (43), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1205

*Morus nigra L.

Türkçe adı : Karadut

Yöresel adı : Eşkare, Ekşi kara

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanılan kısım-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyvelerinden yapılan reçel gıda dışında kansızlık için, öksürük giderici ve balgam söktürücü olarak da kullanılır. Ağız yaraları, mide ve bağırsak rahatsızlığı için de iyi geldiği söyleniyor.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Çamdibi, Demirtaş, Kale, Bölücek, Değirmenli, Erbaa (Merkez)

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Fahrettin Kerim Arslan (58)

Toplayıcı no : AÖ 1157

NITRARIACEAE

Peganum L.

Peganum harmala L.

Türkçe adı : Üzerlik

Yöresel adı : Üzerlik

Kullanım amacı: Nazar

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Nazar için üzerlik meyvesi yakılarak tütsü yapılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Kale, Bölücek, Erbaa (Merkez)

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Fahrettin Kerim Arslan (58)

Toplayıcı no : AÖ 1171

OLEACEAE

Phillyrea L.

Phillyrea latifolia L.

Türkçe adı : Akçakesme

Yöresel adı : Gökçe ağacı

Kullanım amacı: Ev eşyası

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: İnce sürgün dalları demet haline getirilip, süpürge olarak kullanılır.

Element : Akdeniz

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Punar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76)

Toplayıcı no : AÖ 1207

ORCHIDACEAE

Dactylorhiza Necker ex Nevski

Dactylorhiza romana (Seb.) Soó subsp. romana

Türkçe adı : Elçik

Yöresel adı : Salep otu

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Yumru

Kullanım bilgisi: Yumrular toplanıp, kurutulur. Öğütülerek toz haline getirilir. Süt ile karıştırılarak içilir. Boğazı ve göğsü yumuşatır. Balgam söktürücü olarak da kullanılır.

Element : Akdeniz

Hayat formu : G

Lokalite : Çatılı

Bilgi Kaynağı: Bilal Altundaş (50)

Toplayıcı no : AÖ 1183

Orchis L.

Orchis purpurea Huds. subsp. *purpurea*

Türkçe adı : Hasancık

Yöresel adı : Salep otu

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Yumru

Kullanım bilgisi: Yumrular toplanıp, kurutulur. Öğütülerek toz haline getirilir. Süt ile karıştırılarak içilir. Boğazı ve göğsü yumuşatır. Balgam söktürücü olarak da kullanılır.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : G

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1027

PAPAVERACEAE

Papaver L.

**Papaver somniferum* L. var. *somniferum*

Türkçe adı : Afyonçiçeği

Yöresel adı : Haşhaş

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Oyuncak

Kullanım amacı-3: Süs

Kullanılan kısım: Tohum, Meyve

Kullanım bilgisi: Tohumları ekmek veya böreklerin üzerine serpilir. Meyveler sapları ile kurutulup, demet olarak evlere süs olarak asılır. Saplı kuru meyveler çocuklar için oyuncak olarak da kullanılır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Çamdibi, Demirtaş, Kale, Bölücek, Çatılı, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Bilal Altundaş (50), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1189

Papaver rhoeas L.

Türkçe adı : Gelincik

Yöresel adı : Gelincik

Kullanım amacı-1: Yem

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvanların sütünün artmasını sağlamak için yem olarak kullanılır. Ayrıca ezilen çiçek sapının sıvısı sedef hastalığının tedavisi için deriye haricen sürülür.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1039

PLANTAGINACEAE

Plantago L.

Plantago lanceolata L.

Türkçe adı : Damarlıca

Yöresel adı : Çıban otu, Siğil yaprağı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Bitkinin yaprağı iltihabın daha kısa sürede dışarıya çıkmasını sağlamak amacıyla iltihaplı bölgeye sarılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1225

Plantago major L. subsp. *intermedia* (Gilib.) Lange

Türkçe adı : Yedidamarotu

Yöresel adı : Çıban otu, Siğil yaprağı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Bitkinin yaprağı iltihabın daha kısa sürede dışarıya çıkmasını sağlamak amacıyla iltihaplı bölgeye sarılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Keçeci

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Sadık Şahin (82), Gülsüm Şahin (78), Yeter Temiz (63)

Toplayıcı no : AÖ 1190

POACEAE

Chrysopogon

Chrysopogon gryllus (L.) Trin. subsp. *gryllus*

Türkçe adı : Buzağıotu

Yöresel adı : Süpürgeotu, Süpürgelik

Kullanım amacı: Ev eşyası

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Taze bitki toplanıp, demet haline getirilip, kurutulduktan sonra süpürge olarak avlu temizliğinde kullanılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Kale, Bölücek

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78)

Toplayıcı no : AÖ 1143

Elymus L.

Elymus repens (L.) Gould

Türkçe adı : Sabankıran

Yöresel adı : Gelem ayrığı, İt dişi

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: -

Kullanım bilgisi: Çiçek açma zamanı hayvan bu bitkiyi yerse zehirlenip öldüğü söyleniyor. Ayrıca köklerinin hayvanın boğaz kısmını tıkadığı ve ölümün neden olduğu da ifade ediliyor.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Çamdibi, Kale, Değirmenli, Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Muradiye Güneş(58), Zülfikar Samurkaş (55), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1084

POLYGONACEAE

Polygonum L.

Polygonum cognatum Meissn.

Türkçe adı : Madımak

Yöresel adı : Madımak

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Doğranıp haşlandıktan sonra yağ, soğan ve salça ile kavrulup yenilir veya bulgur ile pilavı yapılır. Mıhlaması da yapılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Bağpınar (Emeri), Akkoç (Tonu), Keçeci, Çamdibi, Demirtaş, Bölücek, Salkımören, Değirmenli, Çatılı, Evciler (Ezenüs), Alacabal

Bilgi Kaynağı: Neziha Yıldız (69), Murat Yıldız (68), Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Sadık Şahin (82), Gülsüm Şahin (78), Yeter Temiz (63),

Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Bahattin Doğan (81), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Bilal Altundaş (50), Ömer Demir (77), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1166

Polygonum persicaria L.

Türkçe adı : Söğütotu

Yöresel adı : Pis ot

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: -

Kullanım bilgisi: Sadece isim olarak biliniyor.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1005

Rumex L.

Rumex acetosella L.

Türkçe adı : Kuzukulağı

Yöresel adı : Ekşicik, Ekşimik, Kuzukulağı

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Taze yaprakları çiğ olarak yenilir.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Demirtaş, Alacabal

Bilgi Kaynağı: Hasne Yakalı (72), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1033

Rumex patientia L.

Türkçe adı : Efelek

Yöresel adı : Efelek

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Yaprakları yağ, soğan ve salça ile kavrulmuş yenilir. Yapraklarından sarma yemeği de yapılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Evciler (Ezenüs), Alacabal

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Ömer Demir (77), Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1176

PORTULACACEAE

Portulaca L.

**Portulaca oleracea* L.

Türkçe adı : Semizotu

Yöresel adı : Semizotu, Pimpirim, Temiz hatun otu

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Salatası veya yoğurt ile cacığı yapılır. Doğranıp haşlanır ve soğan-salça ile kavrulmuş da yenilir. Ayrıca bulgur ile de yemeği yapılır. Şeker hastalığına iyi geldiği de söyleniyor.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Bağpınar (Emeri), Çamdibi, Demirtaş, Salkımören, Değirmenli, Evciler (Ezenüs), Hacıbükü

Bilgi Kaynağı: Neziha Yıldız (69), Murat Yıldız (68), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Bahattin Doğan (81), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Ömer Demir (77), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1031

PRIMULACEAE

Cyclamen L.

Cyclamen coum Mill. subsp. *caucasicum* (K.Koch) O. Schwarz

Türkçe adı : Domuzağırşığı

Yöresel adı : Domuz turpu

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Gövde

Kullanım bilgisi: Adet söktürücü olarak bitkinin yumrusu yenilir. Çocuğu olmayan kadınların da bu yumruyu yemesi halinde çocuğu olacağı söyleniyor.

Element : -

Hayat formu : G

Lokalite : Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1135

RANUNCULACEAE

Nigella L.

Nigella arvensis L. var. *glauca* Boiss.

Türkçe adı : Tarla çörekotu

Yöresel adı : Çörekotu

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Tohum

Kullanım bilgisi: Genel olarak tohumları hamur işi gıdaların üzerlerine serpilir.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Çamdibi, Çatılı

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Bilal Altundaş (50)

Toplayıcı no : AÖ 1053

RHAMNACEAE

Ziziphus

Ziziphus jujuba Mill.

Türkçe adı : Hünnap

Yöresel adı : Ünnap

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Taze meyvesi yenilir.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Bölücek

Bilgi Kaynağı: Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78)

Toplayıcı no : AÖ 1025

ROSACEAE

Cerasus Mill.

*Cerasus avium (L.) Moench

Türkçe adı : Kiraz

Yöresel adı : Kiraz

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve sapı

Kullanım bilgisi: Meyve sapı (çöpü) kaynatılıp içilir. İdrar söktürücü olarak kullanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Çamdibi, Demirtaş, Kale, Bölücek

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78)

Toplayıcı no : AÖ 1061

Cerasus mahaleb (L.) Mill. var. *mahaleb*

Türkçe adı : Mahlep

Yöresel adı : Endirez, Endürüz, Mehlep

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Taze meyvesi yenilir. Kuru meyveler havanda öğütüldükten sonra su katılarak yoğrulur ve merhem olarak ağrıyan bölgelere sürülür.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Demirtaş, Kale, Hacıbükü

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Punar (54), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1142

Cormus Spach

Cormus domestica (L.) Spach

Türkçe adı : Üvez

Yöresel adı : İvaz, Üvez

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Taze meyvesi yenilir. Pekmezi de yapılır.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : Ph

Lokalite : Çamdibi, Demirtaş, Kale, Bölücek

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78),

Toplayıcı no : AÖ 1022

Crataegus L.

Crataegus monogyna Jacq. var. *monogyna*

Türkçe adı : Yemişen

Yöresel adı : Yemişen, Alıç, Gildik

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyveleri yenilir. Kalbe ve mideye iyi geldiği söyleniyor.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Çamdibi, Alacabal, Erbaa (Merkez), Evciler (Ezenüs), Hacıbükü

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Muzaffer Bulut (45), Fahrettin Kerim Arslan (58), Ömer Demir (77), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1231

Cydonia Mill.

*Cydonia oblonga Mill.

Türkçe adı : Ayva

Yöresel adı : Ayva

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Toplanan taze yapraklar ipe dizilerek kurutulur. Kurutulan yapraklar öksürük ve bronşit rahatsızlıklarında, kışın elma ile beraber kaynatılıp, çay olarak içilir. İdrar söktürücü olarak da kullanılır. Cilt güzelliği için tohumlardan 10 tanesi yarım çay bardağı suda bekletilir. Jöle kıvamına gelince yüze sürülür.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Bağpınar (Emeri), Akkoç (Tonu), Çamdibi, Demirtaş, Demirtaş, Kale, Alacabal, Erbaa (Merkez), Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Neziha Yıldız (69), Murat Yıldız (68), Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Muzaffer Bulut (45), Fahrettin Kerim Arslan (58), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1044

Fragaria L.

Fragaria vesca L.

Türkçe adı : Dağ çileği

Yöresel adı : Dağ çileği

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Taze meyveleri yenilir veya reçeli yapılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Erbaa (Merkez), Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Fahrettin Kerim Arslan (58), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1061

Malus Mill.

Malus sylvestris (L.) Mill. subsp. *orientalis* (Uglitzk.) Browicz var. *orientalis*

Türkçe adı : Ekşi elma

Yöresel adı : Acuk, Acık, Acumuk, Dağ elması

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Yazın toplanan meyveler saman içinde saklanır, kışın yenilir. Sirkesi ve pekmezi de yapılır. Bağırsak kurtlarından kurtulmak için pekmezi tüketilir.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Keçeci, Kale, Çatılı, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Sadık Şahin (82), Gülsüm Şahin (78), Yeter Temiz (63), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Bilal Altundaş (50), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1210

Mespilus L.

**Mespilus germanica* L.

Türkçe adı : Muşmula

Yöresel adı : Töngel, Döngel, Muşmula

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyveleri taze olarak yenilir. Bağırsak rahatsızlıkları için kuru meyveler çay gibi demlenip, içilir.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : Ph

Lokalite : Kale, Bölücek, Alacabal, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Muzaffer Bulut (45), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1068

Prunus L.

Prunus spinosa L.

Türkçe adı : Çakaleriği

Yöresel adı : Gövem eriği, Göğüm eriği, Göğemerik, Çövem eriği, Çakaleriği, İt eriği

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Taze meyveleri yenilir. Ekşimsi bir tadı vardır. Reçeli yapılır. Şeker hastalığına ve karaciğer rahatsızlığına iyi geldiği söylenir.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Keçeci, Alacabal, Hacıbükü

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Sadık Şahin (82), Gülsüm Şahin (78), Yeter Temiz (63), Muzaffer Bulut (45), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1247

Pyrus L.

Pyrus amygdaliformis Vill. var. lanceolata Diap.

Türkçe adı : Çöğür armudu

Yöresel adı : Çördük

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyvelerinden sirke ve pekmez yapılır.

Element : Doğu Akdeniz

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Demirtaş, Kale, Değirmenli, Erbaa (Merkez)

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Fahrettin Kerim Arslan (58)

Toplayıcı no : AÖ 1062

Pyrus elaeagnifolia Pall. subsp. *kotschyana* (Boiss.) Browicz

Türkçe adı : Dağarmudu

Yöresel adı : Yaban armudu, Ahlat

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyveleri yenilir.

Element :

Hayat formu : Ph

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1239

Rosa L.

Rosa canina L.

Türkçe adı : Kuşburnu

Yöresel adı : Kuşburnu

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyvelerinden reçeli yapılır. Mide rahatsızlığı için kuru meyveleri çay olarak demlenip, içilir.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Bağpınar (Emeri), Çamdibi, Demirtaş, Değirmenli, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Nezih Yıldız (69), Murat Yıldız (68), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Muradiye Güneş (58), Zülfikar Samurkaş (55), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1203

Rosa turcica Rouy

Türkçe adı : Özgül

Yöresel adı : Kuşburnu

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyvelerinden reçeli yapılır. Mide rahatsızlığı için kuru meyveleri çay olarak demlenip, içilir.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1231

Rubus L.

Rubus canescens DC. var. *glabratus* (Godr.) Davis & Meikle

Türkçe adı : Çobankösteği

Yöresel adı : Karamık, Böğürtlen

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyvelerinden reçeli yapılır. Soğuk algınlığı için kuru meyveleri çay gibi demlenip, içilir.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : Ph

Lokalite : Alacabal
Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)
Toplayıcı no : AÖ 1169

Rubus hirtus Waldst. & Kit.

Türkçe adı : Tüntürük
Yöresel adı : Karamık, Böğürtlen
Kullanım amacı-1: Gıda
Kullanım amacı-2: Tıbbi
Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Meyvelerinden reçeli yapılır. Soğuk algınlığı için kuru meyveleri çay gibi demlenip, içilir.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : Ph

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)
Toplayıcı no : AÖ 1167

RUBIACEAE

Galium L.

Galium spurium L. subsp. *spurium*

Türkçe adı : Arsız iplikçik

Yöresel adı : Yapışkanotu

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Özellikle ineklerin süt artırımını için yem olarak kullanılır.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : Th

Lokalite : Çamdibi

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76)

Toplayıcı no : AÖ 1070

Galium humifusum M.Bieb.

Türkçe adı : Çimen iplikçiği

Yöresel adı : Yapışkanotu

Kullanım amacı: Yem

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Özellikle ineklerin süt artırımını için yem olarak kullanılır.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1173

RUTACEAE

Citrus L.

*Citrus limon (L.) Burm.f.

Türkçe adı : Limon

Yöresel adı : Limon

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Kanseri önleyici olduğu düşünülen meyve derin dondurucuda dondurulduktan sonra çıkartılıp, rendelenir ve yenilir.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Erbaa (Merkez)

Bilgi Kaynağı: Fahrettin Kerim Arslan (58)

Toplayıcı no : AÖ 1187

SALICACEAE

Populus L.

*Populus nigra L. subsp. *nigra*

Türkçe adı : Karakavak

Yöresel adı : Karakavak

Kullanım amacı-1: Yapı malzemesi

Kullanım amacı-2: Yakacak

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Bitkinin gövdesi kereste olarak kullanılır. Dallarından ise yakacak olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Salkımören, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Bahattin Doğan (81), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1101

Populus tremula L. subsp. *tremula*

Türkçe adı : Titrekkavak

Yöresel adı : Dağkavağı

Kullanım amacı: Yapı malzemesi

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Bitkinin gövdesi genel olarak çatı yapımında kullanılır.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : Ph

Lokalite : Alacabal

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45)

Toplayıcı no : AÖ 1246

Salix L.

Salix alba L. subsp. *alba*

Türkçe adı : Aksöğüt

Yöresel adı : Söğüt

Kullanım amacı-1: Yapı malzemesi

Kullanım amacı-2: Yakacak

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Bitkinin gövdesi kereste olarak kullanılır. Dallarından ise yakacak olarak yararlanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Erbaa (Merkez)

Bilgi Kaynağı: Fahrettin Kerim Arslan (58)

Toplayıcı no : AÖ 1051

SANTALACEAE

Viscum L.

Viscum album L. subsp. *album*

Türkçe adı : Ökseotu

Yöresel adı : Gökçeotu, Ökseotu

Kullanım amacı-1: Yem

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanım amacı-3: Tutkal

Kullanılan kısım: -Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Hayvanların sütünün artmasını sağlamak ve hazımsızlıklarını gidermek için yem olarak kullanılır. Hayvanlara öksürük giderici olarak yaprakları öğütülerek verilir. Taze meyveler toplanıp, bir şişe içinde az bir su eklenerek iki gün bekletilirse bu karışım tutkal olarak kullanılabilir.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Akkoç (Tonu), Alacabal, Çatılı, Hacıbükü

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Punar (54), Muzaffer Bulut (45), Bilal Altundaş (50), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1223

SAPINDACEAE

Aesculus L.

**Aesculus hippocastanum* L.

Türkçe adı : Atkestanesi

Yöresel adı : Atkestanesi

Kullanım amacı: Nazar

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım bilgisi: Bitkinin kuru veya taze meyvesi küçük çocuklara nazar için takılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Demirtaş

Bilgi Kaynağı: Hasne Yakalı (72)

Toplayıcı no : AÖ 1010

SCROPHULARIACEAE

Verbascum L.

Verbascum spectabile M.Bieb. var. *spectabile*

Türkçe adı : Hoş sığırkuyruğu

Yöresel adı : Kabalak otu, Sığırkuyruğu

Kullanım amacı: -

Kullanılan kısım: -

Kullanım bilgisi: : Sadece isim olarak biliniyor.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : H

Lokalite : Alacabal, Çatılı

Bilgi Kaynağı: Muzaffer Bulut (45), Bilal Altundaş (50)

Toplayıcı no : AÖ 1048

SMILACACEAE

Smilax L.

Smilax excelsa L.

Türkçe adı : Dikenucu

Yöresel adı : Melocan

Kullanım amacı: Gıda

Kullanılan kısım: Gövde

Kullanım bilgisi: Genç bitkinin gövdesinden turşu kurulur. Ayrıca uç sürgünler kavrulup, pirinçle yemeği yapılır.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : H

Lokalite : Çamdibi

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76)

Toplayıcı no : AÖ 1001

SOLANACEAE

Nicotiana L.

**Nicotiana tabacum* L.

Türkçe adı : Tütün

Yöresel adı : Tütün

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Kanamanın durdurulması için kuru yapraklar kanayan bölgeye sarılır veya ufalanır.

Element : -

Hayat formu : Th

Lokalite : Çamdibi, Demirtaş, Bölücek, Alacabal, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Hasne Yakalı (72), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Muzaffer Bulut (45), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1235

Solanum L.

**Solanum tuberosum* L.

Türkçe adı : Patates

Yöresel adı : Patates

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yumru

Kullanım bilgisi: Baş ve göz ağrısı için kabukları soyulan yumru bu bölgelerin üzerine konulup, bir tülbent ile bağlanır. Göz akıntısı ve çapağına da iyi geldiği söyleniyor.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Bölücek, Alacabal, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Muzaffer Bulut (45), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1141

THEACEAE

Camellia L.

**Camellia sinensis* (L.) Kuntze var. *sinensis*

Türkçe adı : Çay

Yöresel adı : Siyah çay

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım bilgisi: Göz ağrısı veya kaşınması için demlenen çay yaprakları ılık ve soğukken göze sürülür.

Element : -

Hayat formu : H

Lokalite : Bölücek

Bilgi Kaynağı: Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78)

Toplayıcı no : AÖ 1196

ULMACEAE

Ulmus L.

Ulmus minor Mill.

Türkçe adı : Ova karaağacı

Yöresel adı : Karaağaç

Kullanım amacı-1: Yem

Kullanım amacı-2: Yapı malzemesi

Kullanım amacı-3: Yakacak

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Taze yapraklarından hayvan yemi olarak yararlanılır. Odunu rutubete dayanıklı olduğundan rutubetli ahır ve odaların kirışinde kullanılır. Odunu yakacak olarak da kullanılır.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Kale, Salkımören, Çatılı, Evciler (Ezenüs)

Bilgi Kaynağı: Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50), Bahattin Doğan (81), Bilal Altundaş (50), Ömer Demir (77)

Toplayıcı no : AÖ 1211

URTICACEAE

Urtica L.

Urtica dioica L. subsp. *diocia*

Türkçe adı : Isırgan

Yöresel adı : Isırgan

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanım amacı-3: Baharat

Kullanılan kısım: Tüm bitki

Kullanım bilgisi: Taze bitki soğan ve yağ ile kavrulularak yemeği yapılır. Besin olarak kansere iyi geldiği söyleniyor. Kemik gelişimine yardımcı olduğuna da inanılıyor. Bitkinin tohumu yemek üzerlerine tat versin diye serpilir. Kaynatılıp içilen suyu bağırsakları temizler, ayrıca kaşınan yerlere ve basur bölgesine sürülür. Baharda toplanıp, kurutulan bitki kışın çay gibi demlenip, süzildükten sonra içilirse şeker hastalığına iyi geldiği söyleniyor. Kuru yapraklar öğütülür, su ile lapa halinde ağrıyan bölgelere bir bez ile sarılırsa ağrıyı azalttığı ifade ediliyor.

Element : Avrupa-Sibirya

Hayat formu : H

Lokalite : Bağpınar (Emeri), Akkoç (Tonu), Keçeci, Çamdibi, Kale, Bölücek, Erbaa (Merkez), Evciler (Ezenüs), Hacıbükü

Bilgi Kaynağı: Neziha Yıldız (69), Murat Yıldız (68), Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Sadık Şahin (82), Gülsüm Şahin (78), Yeter Temiz (63), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Rahime Bulut (49), Mustafa Bulut (50) Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Fahrettin Kerim Arslan (58), Ömer Demir (77), Dursun Sarı (43)

Toplayıcı no : AÖ 1159

VITACEAE

Vitis L.

*Vitis vinifera L.

Türkçe adı : Asma

Yöresel adı : Tevek, Asma

Kullanım amacı-1: Gıda

Kullanım amacı-2: Tıbbi

Kullanılan kısım: Yaprak, Meyve

Kullanım bilgisi: Meyvelerinden pekmez, taze yapraklarından sarma (yaprak dolması) ve bat yemeği yapılır. Kansızlık ve güç vermesi açısından kuru meyveleri yenilir. Kuru meyve havanda öğütülüp, zeytinyağı ilave edilerek merhem haline getirilir. Koyunyünü ile incinen bölgelere sarılan bu merhemin iyi geldiği söyleniyor. Ayrıca bu merhemin kuru olarak yenilmesi durumunda solunum yollarını temizlediği ifade ediliyor.

Element : -

Hayat formu : Ph

Lokalite : Akkoç (Tonu), Çamdibi, Bölücek, Salkımören, Alacabal, Çatılı

Bilgi Kaynağı: Ali Şahin (78), Mustafa Erbağı (51), Bedrettin Pınar (54), Muhittin Yüksel (79), Mevlüde Yüksel (76), Feriha Cingöz (72), Hayriye Cingöz (78), Bahattin Doğan (81), Muzaffer Bulut (45), Bilal Altundaş (50)

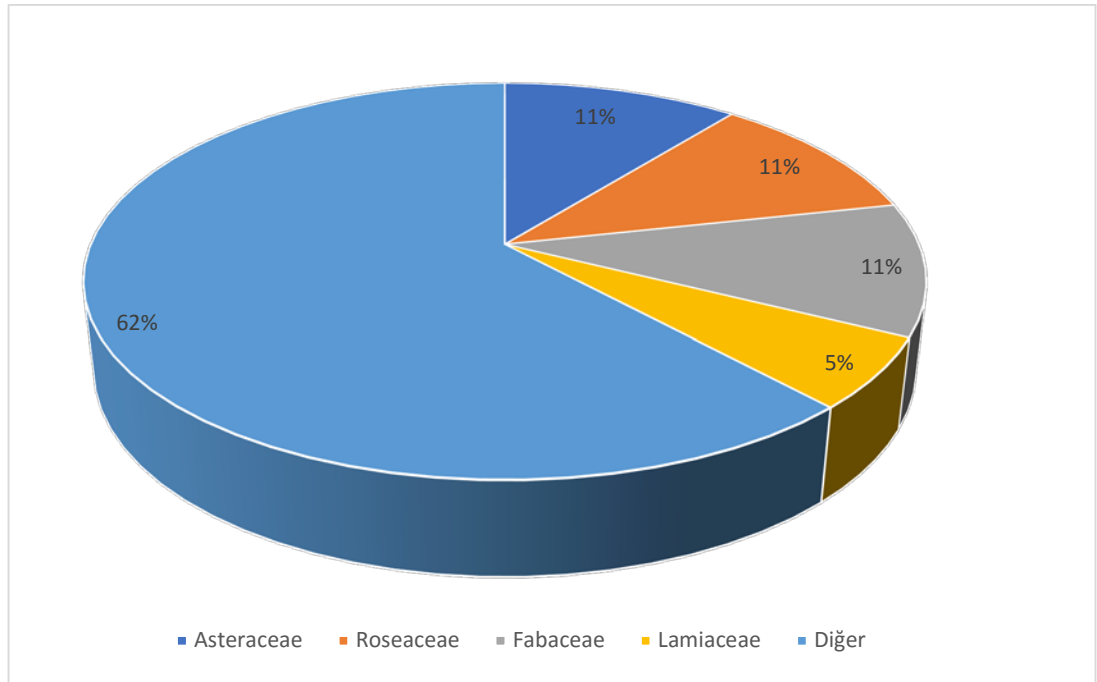
Toplayıcı no : AÖ 1238

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Tokat iline bağlı Erbaa ilçesinde yapılan bu etnobotanik araştırma sonucunda yöre halkının çeşitli amaçlar için yararlandığı bitkilerin isimleri, kullanım amaçları ve şekilleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma sonucunda 55 familya ve 109 cinse bağlı 139 (85 tür, 30 alttür ve 24 varyete) takson tespit edilmiştir (Şekil 5.1). Bu taksonların 2 tanesi Mycophyta (Fungi) aleminden Ascomycota divizyosuna, 1 tanesi Basidiomycota divizyosuna diğerleri ise Plantae aleminden Spermatophyta divizyosunun Gymnospermae (3 takson) ve Angiospermae (133 takson) alt divizyosuna aittir.

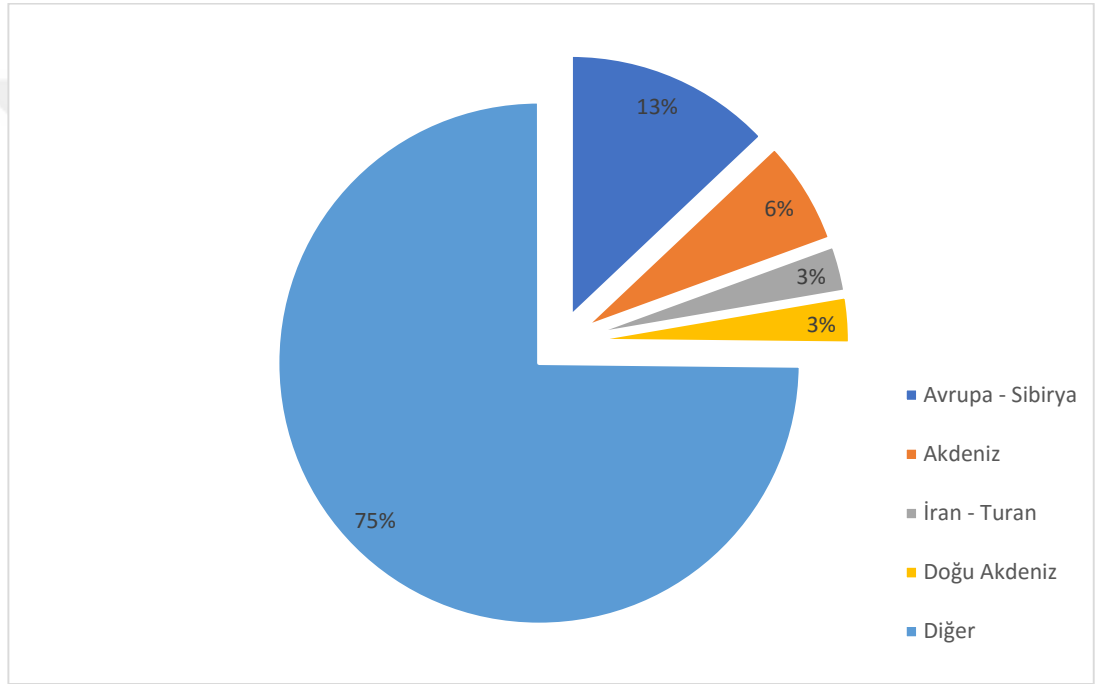
Çalışma sırasında etnobotanik açıdan kullanımı tespit edilen taksonlara, bağlı oldukları familya açısından bakıldığında Asteraceae (15), Rosaceae (15), Fabaceae (15) ve Lamiaceae (8) familyaları dikkat çekmektedir. 55 familyanın tespit edildiği çalışma alanında bu dört familya tüm taksonların % 38'ini içermektedir (Şekil 5.1).

Şekil 5.1. Tespit edilen en fazla taksona sahip familyalar

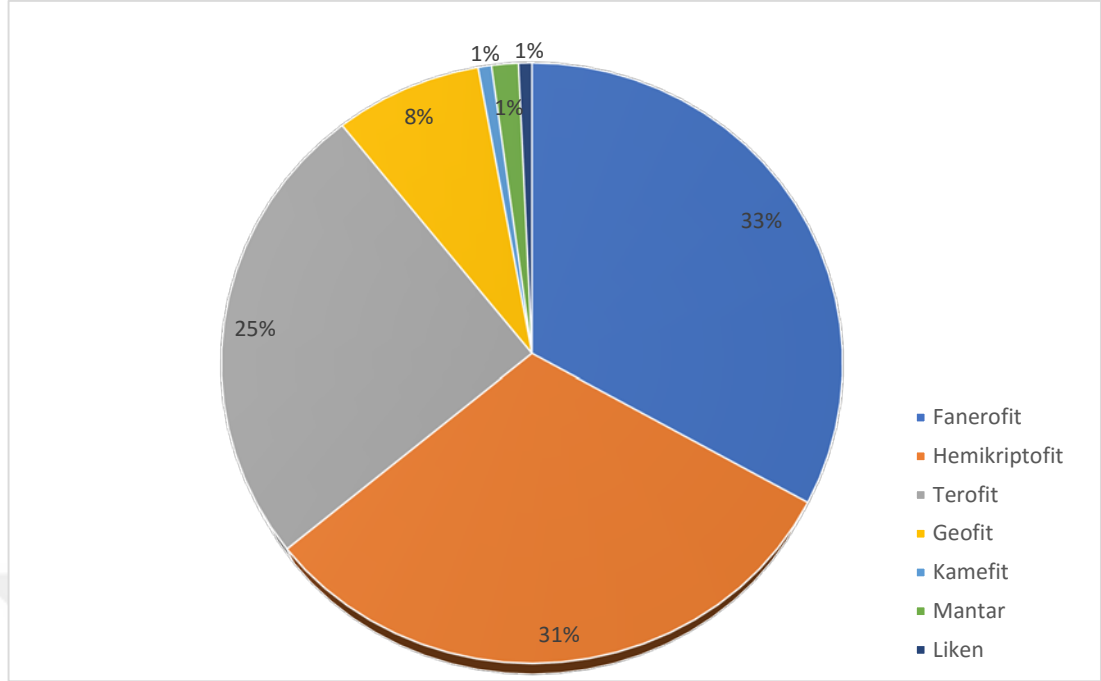
Çalışma alanında tespit edilen taksonları fitocoğrafik açıdan değerlendirdiğimiz zaman bunların sırasıyla Avrupa-Sibirya (18), Akdeniz (9), İran-Turan (4) ve Doğu Akdeniz (4) elementleri şeklinde olduğu görülmüştür. Geriye kalan 104 taksonun fitocoğrafik açıdan herhangi bir değerlendirilmesi yapılamamıştır (Şekil 5.2).

Çalışma alanının fitocoğrafik açıdan Avrupa-Sibirya ile İran-Turan fitocoğrafik bölgelerinin geçiş bölgesinde olması ve de Akdeniz iklimini etkilerinin görüldüğü Kelkit Vadisi içinde yer alması yukarıdaki sonucu desteklemektedir.

Şekil 5.2. Taksonların fitocoğrafik bölgelere göre yüzde olarak dağılımı

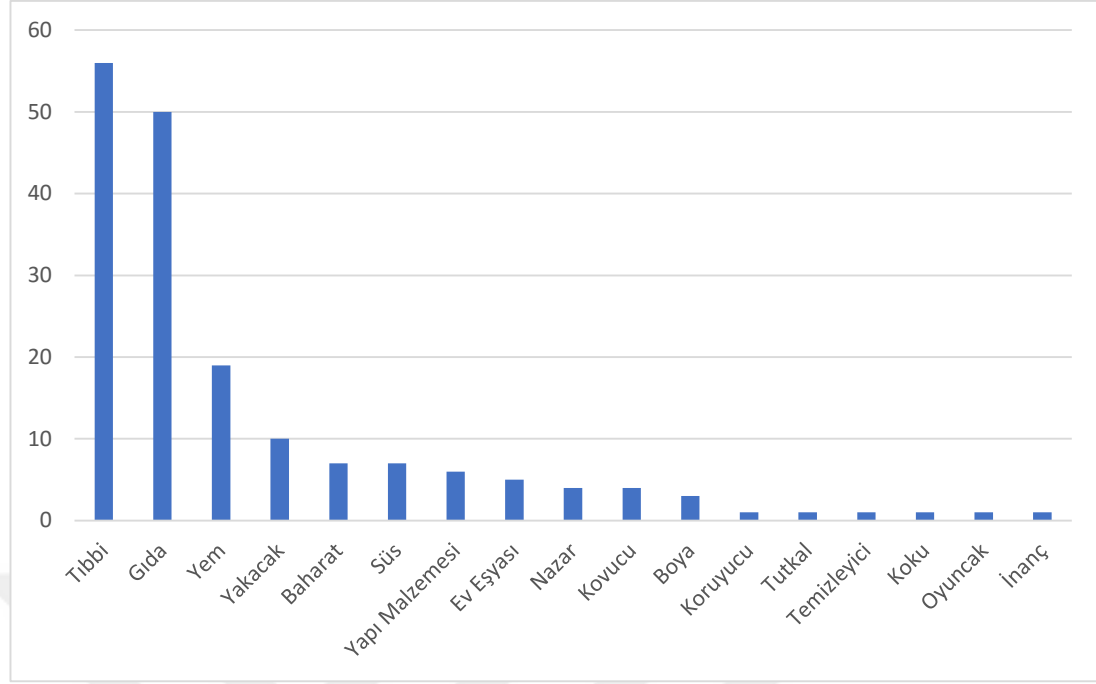
Etnobotanik çalışma sırasında tespit edilen taksonlar Raunkiaer (1934) hayat formlarına göre değerlendirildiğinde 46'sı fanerofit, 43'sü hemikriptofit, 35'i terofit, 11'i geofit, 1'i kamefit, 2'si mantar ve 1'i likendir (Şekil 5.3).

Şekil 5.3. Tespit edilen taksonların yüzde olarak hayat formları dağılımı

Erbaa ilçesinde bu çalışma sırasında tespit edilen taksonları etnobotanik özellikleri açısından değerlendirildiğinde; 56 tanesinin tıbbi, 50 tanesinin gıda, 19 tanesinin yem, 10 tanesinin yakacak, 7 tanesinin baharat, 7 tanesinin süs, 6 tanesinin yapı malzemesi, 5 tanesinin ev eşyası, 4 tanesinin nazar, 4 tanesinin kovucu, 3 tanesinin boya, 1 tanesinin oyuncak, 1 tanesinin koku, 1 tanesinin koruyucu, 1 tanesinin temizleyici, 1 tanesinin inanç, 1 tanesinin ise tutkal amaçlı olarak halk tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir (Şekil 5.4).

Ayrıca 11 taksonun herhangi bir kullanımı olmayıp, sadece halk tarafından isim olarak bilinmektedir.

Şekil 5.4. Tespit edilen taksonların etnobotanik açıdan yöresel kullanım bilgileri

Genel olarak birçok etnobotanik çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da bitkilerin gıda ve tıbbi amaçlı kullanımını ilk sırada yer almaktadır. İnsanoğlu, var oluşu ile beraber bitkileri bu iki amaç için kullanımı her zaman önceliği olmuştur. Bunun yanında yine dikkat edilirse diğer iki sırayı ise yerleşik hayata geçişe bağlı olarak yapı malzemesi ve evcilleştirdiği hayvanların besin ihtiyacını karşılamak için yararlandığı bitkiler oluşturmaktadır.

Çalışma sırasında karşılaşılan en büyük sorunlardan biri kaynak kişilere ulaşmak olmuştur. Bunun en büyük nedenleri arasında kaynak kişi konumundaki birçok yöre insanının ya vefat etmiş olması ya da sağlık problemleri nedeniyle ilçe merkezlerinde veya başka illerde bulunan çocuklarının yanında ikamet etmeleri olmuştur. Diğer bir sorun ise bilgisine başvuru kaynak kişilerin bilgilerinin çoğu kez eksik veya yetersiz oluşu olmuştur. Bunun başlıca nedeni bitkilerin kullanımına ait bilgilerin terk edilmeye başlanmasıdır. Bu nedenle net bilgi olmadıkça verilen bilgiler çalışma içinde sunulmamıştır. Diğer bir dikkat çekici konu ise kaynak kişilerin yaşı ve eğitim durumları olmuştur. Kaynak kişilerin verdikleri bilgiler ile yaşları ve eğitim durumları arasında ters orantı vardır. Buna göre yaş ortalaması yüksek ve eğitim durumu düşük

olan kaynak kişiler, yaş ortalaması düşük ve eğitilmiş olanlara göre bitkilerin kullanımını açısından daha çok bilgi vererek bu çalışmaya katkı sağlamışlardır.

Yaşam alanlarının ve koşullarının iyileşmesine bağlı olarak gerekli olan her türlü ihtiyaca kolayca ulaşılması insanların atalarından öğrendikleri bitkilerden yararlanma biçimlerini yavaş yavaş terk etmelerine neden olmaktadır. Maalesef bu bilgiler zamanla unutulmakta veya çok azı hatırlanmaktadır. Bu açıdan uzun yıllar deneme yanılma sonucu ile elde edilen bu değerli bilgilerin bir an önce kayıt altına alınması oldukça önemlidir.

Tokat ilinin Erbaa ilçesinde gerçekleştirilen bu etnobotanik çalışma ile yöre halkının çevresindeki bitkilerden yararlanma amaçları ve kullanım şekilleri belirlenmeye çalışılmıştır. Böylece etnobotanik anlamda önemli veriler elde edilerek bunlar kayıt altına alınmıştır. Bu çalışmanın etnobotanik konusunda yörede çalışma yapacak olan diğer araştırmacılara bir kaynak olacağı ümit edilmektedir

KAYNAKLAR

- ALPINAR, K., 1979. Amasya yöresi bitkilerinin yerli ad ve tıbbi kullanılışları. *Bitki*, 6(3-4): 243-249.
- AKBULUT, S., ÖZKAN, Z.C. and KALANKAN, G., 2017. Some plants and their effects used in traditional treatment of diseases at Çorum Province in Turkey. *International Journal of Secondary Metabolite*, 4(3): 330-339.
- ANDEL, T.V., 2016. *Ethnobotany: linking traditional plant use to health, history and heritage*, Wageningen University, Wageningen, 16p.
- AYDIN, A. ve YEŞİL, Y., 2018. İkizce (Ordu-Türkiye) ilçesinde etnobotanik bir ön çalışma. *Bağbahçe Bilim Dergisi*, 5(3): 25-43.
- BRUMMITT, R.K. and POWELL, C.E. (eds.), 1992. *Authors of plant names*. Royal Botanic Gardens, Kew, 732p.
- CANSARAN, A. ve KAYA, Ö.F., 2006. Amasya merkez ilçe, Bağlarüstü, Boğaköy ve Vermiş köyleri ile Yassıçal ve Ziyaret beldeleri etnobotanik envanteri 2005. *Journal of Cultural Inventory*, 5: 135-170.
- CANSARAN, A., KAYA, Ö.F. ve YILDIRIM, C., 2007. Ovabaşı, Akpınar, Güllüce ve Köseler köyleri (Gümüşhacıköy/Amasya) arasında kalan bölgede etnobotanik bir araştırma. *Fırat Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 19(3): 243-257.
- DAVIS, P.H. (ed.), 1965-1985. *Flora of Turkey and the East Aegean Islands*. Vol. 1-9. Edinburgh University Press, Edinburgh.
- DAVIS, P.H., MILL, R.R. and TAN, K. (eds.), 1988. *Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Supplement)*. Vol. 10. Edinburgh University Press, Edinburgh.
- DEMİR, E., SÜRMEEN, B., ÖZER, H. ve KUTBAY, H.G., 2017. Salıpazarı ve çevresinde (Samsun-Türkiye) doğal olarak yetişen bitkilerin etnobotanik özellikleri. *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, 7(2): 68-78.
- DOĞAN, N., 2011. Vezirköprü ve havza ağızlarında yabancı bitki adları. *Diyalektolog*, 2:7-13.
- ELDEEN, IM S., EFFENDY, M.A.W. and TENGGU-MUHAMMAD, T.S., 2016. *Ethnobotany: challenges and future perspectives*. *Research Journal of Medicinal Plants*, 10: 382-387.
- ERÇİN, E.M., 2005. 19. Yüzyılda Erbaa kazası'nın sosyo-ekonomik yapısı. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 99 s.
- EZER, N. and ARISAN-MUMCU, Ö., 2006. Folk medicines in Merzifon (Amasya, Turkey), *Turkish Journal of Botany*, 30: 223-230.
- GÜL, V. ve SEÇKİN DİNLER, B., 2016. Kumru (Ordu) yöresinde doğal olarak yetişen bazı tıbbi ve aromatik bitkiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 11(1):146-156.
- GÜNER, A., ASLAN, S., EKİM, T., VURAL, M. ve BABAÇ, M.T. (eds.), 2012. *Türkiye Bitkiler Listesi (Damarlı Bitkiler)*. Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını. İstanbul, 1290s.
- GÜNER, A., ÖZHATAY, N., EKİM, T. and BAŞER, K.H.C., 2000. *Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Supplement 2)*. Vol. 11. Edinburgh University Press, Edinburgh.

- HAKVERDİ, A.E. ve YİĞİT, N., 2017. Yozgat-Akdağmadeni yöresinde bulunan bazı tıbbi ve aromatik bitkiler. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19(2): 82-87.
- HAN, M.İ. and BULUT, G., 2015. The folk-medicinal plants of Kadışehri (Yozgat-Turkey). *Acta Societatis Botanicorum Poloniae*, 84(2): 237-248.
- KAHVECİ, E., MALKOÇOĞLU, S., YEŞİLKAYA, M. ve İNCE KAHVECİ, S.N., 2017. Tokat il merkezi ve ilçelerinde yetişen bazı odunsu bitkilerin etnobotanik özellikleri. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 6(2): 62-75.
- KARAMANOĞLU, K., 1977. *Farmosötik botanik*. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi yayınlar. Ankara.
- KURNAZ KARAGÖZ F., 2013. Suşehri (Sivas) bölgesinin etnobotanik açıdan değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Afyon, 239s.
- MEDEIROS, M.F.T., SANTOS DA SILVA, P. and ALBUQUERQUE, U.P., 2011. Quantification in ethnobotanical research: an overview of indices used from 1995 to 2009. *Sitientibus série Ciências Biológicas* 11(2): 211-230.
- ÖZBUCAK, T., KUTBAY, H.G., and ERGEN AKÇIN, Ö., 2006. The contribution of wild edible plants to human nutrition in the Black Sea region of Turkey. *Ethnobotanical Leaflets*, 10: 98-103.
- POLAT, R., ÇAKILCIOĞLU, U., ERTUĞ, F. and SATIL, F., 2012. An evaluation of ethnobotanical studies in Eastern Anatolia. *Biological Diversity and Conservation*, 5(2): 23-40.
- RAUNKIAER, C., 1934. *The life forms of plants and statistical plant geography*. Oxford University Press, Oxford, 632p.
- SAVRAN, A., BAĞCI, Y. ve KARGIOĞLU, M., 2009. Gemerek (Sivas) ve çevresindeki bazı bitkilerin yerel adları ve etnobotanik özellikleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*. 8(1): 313-321.
- ŞAHİN, M.H., 2012. Türkiye’de yeri değiştirilen şehirlere bir örnek: Erbaa/Tokat. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Samsun, 98s.
- ŞAHİN. T., 2018. Erbaa’da bazı tıbbi aromatik bitkilerin coğrafi dağılışı ve kırsal kalkınma ilişkisi (Tokat). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Samsun, 103s.
- TÜRKAN, Ş., MALYER, H., ÖZ AYDIN, S. ve TÜMEN, G., 2006. Ordu ili ve çevresinde yetişen bazı bitkilerin etnobotanik özellikleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(2): 162-166.
- UYANIK, H., 2014. Arkeolojik araştırmalar ışığında Tunç Çağı’nda Erbaa. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14: 97-120.
- YÜZBAŞIOĞLU, E., 2010. Reşadiye (A6, Tokat, Türkiye) ve çevresinin etnobotaniği. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale, 180s.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Adem ÖZDEMİR
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : Nizip/ 1977
Telefon : 0505 875 53 68
e-mail : ademozdemir27@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Ad, İl, İlçe	Bitirme yılı
Lise	:Nizip Lisesi	1994
Üniversite	: Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1999
Yüksek Lisans	: Harran Üniversitesi	2019

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
1999-2000	Hüseyin Yalçın Çapan Lisesi	Öğretmen
2000-2002	Ordu/Akkuş İlköğretim Okulu	Öğretmen
2002-2004	Kütahya/Simav Güney İlköğretim Okulu	Öğretmen
2004-2005	Kütahya/Emet Yenice ilköğretim Okulu	Öğretmen
2005-2008	Tokat/Erbaa İmam Hatip Lisesi	Öğretmen
2008-2017	Tokat/Erbaa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Müd. Yardımcılığı
20017-2019	Tokat/Erbaa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Öğretmen

UZMANLIK ALANI : Etnobotanik

YABANCI DİLLER : İngilizce

EKLER

Şekil 1. Akkoç Köyü'nde kaynak kişiler ile yöresel bilgilerin kaydedilmesi

Şekil 2. Bölücek Köyü ve Değirmenli Köyü'nde kaynak kişiler ile yöresel bilgilerin kaydedilmesi

Şekil 3. Emeri Köyü ve Kale Köyü'nde kaynak kişiler ile yöresel bilgilerin kaydedilmesi

Şekil 4. Keçeci Köyü'nde kaynak kişiler ile yöresel bilgilerin kaydedilmesi